

SELANİK ATATÜRK EVİ
1978 HAZİRAN DEPREMİ SONRASI
DURUM SAPTAMA VE ÖNERİLER RAPORU

KÖKSAL ANADOL

ERSİN ARIOĞLU

MUSTAFA AKPOLAT

10 - Ağustos - 1978

ÇEKÜL KÜTÜPHANESİ	
DEMİRBAŞ NO.	rap 463
SINIFLAMA NO.	rap 463
BAĞIŞCI	
GELİŞ TARİHİ	

SELANİK ATATÜRK EVİ
1978 HAZİRAN DEPREMİ SONRASI
DURUM SAPTAMA VE ÖNERİLER RAPORU

İÇİNDEKİLER	1
RESİMLER DİZİNİ	2
TEKNİK FÖYLER DİZİNİ	4
RAPOR	
1. Giriş	6
2. Yapının Kısa Tarihçesi	8
3. Yapının tanımı	10
3.1- Zemin kat	
3.2- Birinci kat	
3.3- İkinci kat	
3.4- Çatı konstrüksiyonu	
3.5- Mimari Elemanlar ve Uslup	
4. 1978 Selanik Depremleri	13
5. Depremde oluşan Hasarların Rölövesi ve Yapının Davranışı	15
5.1- Dış cephedeki hasarlar	
5.2- İç hasarlar	
5.3- Yapının Depremde oluşan hasarlarının genel tanımları ve nedenleri	
5.4- Yapının genel davranışı	
6. Onarım ve Takviye İlkeleri	19
7. Sonuç	21
KAYNAK DİZİNİ	22
RESİMLER	24-43
TEKNİK FÖYLER	44-51

RESİMLER DİZİNİ

- Resim 1 - Yunanistan - Selanik'in konumu
- Resim 2 - Yunan basınında Selanik Depremi
- Resim 3-4- Selanik Depremi episantr civarında zemin deplasmanları-
Stivos - Votiri Köyleri arası
- Resim 5 - Selanik Depremi - Episantr civarı (Volvi Köyü) zemin
deplasmanı ve tansiyon çatlakları
- Resim 6-7- Selanik Depremi - Volvi gölü yakınlarında zemin sıvılaşmaları
- Resim 8- Stivos köyü civarı - Ana çatlak
- Resim 9- Selanik depreminde can kaybına neden olan betonarme -
karkas çok katlı yapının deprem sonrası görünüşü
- Resim 10- Selanik - Hal kompleksi - Deprem sonrası görünüşü
- Resim 11- Selanik Aristotetu Meydanı - Deprem sonrası görünüşü
- Resim 12- Selanik Depremi - Stivos köyü yığma yapı hasarlarına örnek
- Resim 13- Selanik Depremi - Peristeron köyü - Tuğla yığma yapıda deprem
hasarı
- Resim 14-15-16 Selanik Depremi - Kırsal Alan deprem hasarları -
Stivos köyü
- Resim 17-18-19 Selanik Depremi - Kırsal Alan deprem hasarları
- Resim 20-21- Selanik - Kent içi çeşitli deprem hasarları
- Resim 22- Yunan yetkili makamlarınca "oturulamaz" belgesi yapıştırıl-
mış bir yapının girişi
- Resim 23- Atatürk Evi - Genel görünüş
- Resim 24- Atatürk Evi - Girişteki mermer kitabe

- Resim 25-26- Atatürk evi - Deprem Sonrası görünüşler - Yol cephesi (Sıva çatlakları rölöveleri için hasar paftalarına bkz).
- Resim 27- Atatürk Evi - Zemin katta-Ahşap silmede ayrılma
- Resim 28-29- Deprem Sonrası Yol cephesi görünüşleri
- Resim 30-31- Birinci kat (2) no.lu sofada kapı köşelerindeki taşıyıcı sistem açısından önemsiz sıva çatlakları
- Resim 32-33- Birinci kat (3) no.lu Konut odasında taşıyıcı sistem yönünden önemsiz sıva çatlakları
- Resim 34- Birinci kat - (1) no.lu yatak odası (Zübeyde Hanımın Odası) - Kapı üzerinde depremden oluşan sıva ayrışmasının oda içinden görünüşü. Yapıdaki en önemli hasar. Artçı depremler açısından ivedi ve geçici önlemler alınmıştır. (Bakınız Teknik föy). Ayrışmayı yapıya ankastre edilen elektrik tesisatı tahrik etmiştir.
- Resim 35- İkinci kat (2 no.lu) sofanın (1) no.lu odaya girişi üzerindeki çatlaklar - Bu açıklıktada gerekli ivedi önlemler alınmıştır.
- Resim 36- İkinci kat (3) no.lu çalışma odasında arka duvarda düşey sıva çatlağı
- Resim 37-38- İkinci kat (1) no.lu yatak odasında köşe çatlağı ve yakın plandan görünüşü
- Resim 39- Atatürk Evi Çatı Konstrüksiyonu Başkonsolosluk çatısından görünüşü

TEKNİK FÖYLER DİZİNİ

Teknik Föy	1 - Selanik Depremi - Genel Bilgi Formu
Teknik Föy	2 - Vaziyet Planı ve zemin kat Hasar Rölövesi
Teknik Föy	3 - Birinci kat Hasar Rölövesi-Plan ve perspektif görüşler
Teknik Föy	4 - İkinci kat Hasar Rölövesi-Plan ve perspektif görüşler
Teknik Föy	5 - AA kesiti ve ön cephe hasar rölövesi
Teknik Föy	6 - Bahçe Girişi ve Sol Yan cephe - Hasar Rölövesi
Teknik Föy	7 - Sağ Yan cephe - Hasar rölövesi
Teknik Föy	8 - Atatürk Evinde heyet'ce önerilen ivedi ve geçici önlemlere ait detay krokisi

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Selanikte 20.Haziran.1978 günü saat 20.03 sıralarında meydana gelen 6,4 manyitudündeki depremin Atatürk Evi'nde hasara yol açtığını Dış İşleri Bakanlığı, Kültür Bakanlığına duyurmuş ve evin uzmanlarca yerinde incelenmesini istemiştir. Kültür Bakanlığı ivedi olarak Restorasyon uzmanı Yüksek Mimar Mustafa Akpolat'ı bu konuyu yerinde incelemek üzere görevlendirmiştir. Bu arada Atatürk Evi'nin depremden hasar gördüğünü basından öğrenen Yapı Merkezi Araştırma Grubu uzmanları İnşaat Yüksek Mühendisi Ersin Arıoğlu ve Yüksek Mimar Köksal Anadol'da konu ile yakından ilgilendiklerini, belirterek Evi yerinde incelemek ve gerekirse onarım ve takviye projelerini yapmak üzere Kültür Bakanlığından görev isteminde bulunmuşlardır. Bu başvuru Bakanlıkça'da uygun ve olumlu karşılanmış ve böylece 3 kişiden oluşan heyet 22.Temmuz.1978'de Selaniğe hareket etmiştir.

Heyet, 23 Temmuz sabahı, yerinde çalışmaya başlayarak, çalışmaların metodolojisini saptamış ve hasarların ayrıntılı bir biçimde incelenmesine ve belgelenmesine geçmiştir.

Yapı önce dıştan, sonra içten; (alt kattan yukarıya doğru) incelenmiştir. 24 ve 25 Temmuz günlerindeki kapsayan çalışmalar sonunda, ivedi olarak yapıda alınması gereken geçici takviyeler belirlenmiş, bunlara ait resimler çizilerek, uygulanmak üzere Başkonsolosluğa teslim edilmiştir.

Heyet, ayrıca Selanik'te Kuzey Yunanistan Bakanlığının, Bayındırlık İşleri ile ilgili birimlerini ziyaret ederek, Atatürk Evi ve Başkonsolosluk Binasında evvelce incelemeler yapan deprem hasar tesbit komisyonunun, bu konudaki yargılarını nasıl oluşturduğunu bizzat bakanlık Deprem Özel Danışmanı kanalıyla öğrenmiştir. Bu toplantıda heyet, ayrıca Selanik depremleri hakkında da bilgiler edinmiştir.

Raporda önce Atatürk Evinin kısa tarihçesine ve yapının tanımına değinilmiştir. Daha sonra Selânik depremleri hakkında genel bilgiler verilmiş, depremde yapının davranışı belirlenmiş ve hasar rölöveleri sunulmuştur. Raporun sonunda ise onarım ve takviye ile ilgili ilkeler ile uzun vadede alınması gerekli önlemler ve öneriler sunulmuştur. Ayrıca ekler bölümünde de Selanik depremi ile ilgili bazı belge ve fotoğraflar, heyetin Selanikte hazırladığı ivedi önlemlere ait detaylar ve depremin yapıda yol açtığı hasarları belgeliyen Hasar Rölöveleri Teknik föyler halinde verilmiştir.

2. BÖLÜM

YAPININ KISA TARİHÇESİ

Bugün müze olarak kullanılan Atatürk Evi, Selanikte Aya Dimitriu Mahallesinde Apostolu Pavlu Caddesinde 17 kapı numarasında bulunmaktadır.

Selanik Başkonsolosluk binası ile aynı bahçe ve çevre duvarı içinde, adı geçen binaya yaklaşık 5 m mesafede yer almaktadır. (Teknik Föy - 2).

Selanik arşiv belgelerine göre (1) ev 1870 yılından önce Rodoslu Müderris Hacı Mehmet vakfınca yaptırılmış, önce İbrahim Zühtü isimli bir şahsa, daha sonra da Abdullah Ağa ve eşi Ümmü Gülsüm adlı bir aileye satılmıştır. Ev, yine kayıtlardan anlaşıldığına göre Ali Rıza Efendi ve Zübeyde Hanımın 1878 yılında evlenmelerinden sonra Atatürk Ailesine intikal etmiştir.

O devirlerde, etrafı yüksek duvarlarla çevrili, harem ve selamlığı olan üç katlı yapı, tapu kayıtlarında şöyle tanımlanmaktadır : "Bir bâb fevkaî oda ve bir divanhane ve bir tahtessema ve iki bâb tahtası oda, bir çeşme, bir miktar avlu ..."

Ali Rıza Efendinin 1888 yılında ölümünden sonra Atatürk'ün annesi Zübeyde Hanım, oğlu Küçük Mustafa, kızları Naciye ve Makbule ile birlikte, geçim giderlerini azaltmak amacıyla bu pembe evden taşınmışlar.

Balkan savaşından sonra Selanik Yunanistan'ın elinde kalmış ve ev de Lozan Andlaşması uyarınca Yunan Hükümetine intikal etmiştir. Yunan Hükümetide evi Yunanlı bir aileye satmıştır.

Cumhuriyetin Onuncu yıldönümü nedeniyle, Selânik Belediyesi, Türk-Yunan dostluğu ve Balkan Konferansının bir anısı olarak 4.Kasım.1933 günü Atatürk Evinin Apostolu Pavlu caddesinde'ki esas giriş kapısının sağ üst köşesine Atatürk'ün bu evde doğduğunu belirten mermer bir levha koydurmuştur (Resim 24).

Daha sonra ev Selânik Belediyesince satın alınarak, Atatürk'e armağan edilmiştir. Evin anahtarı 19.Şubat.1937'de Selanik Baş Konsololuğumuza teslim edilmiştir. İlk aşamada evin zemin katındaki dükkânlar kapatılarak özgün haline dönüştürülmüş ve sarı rengide pembe olarak değiştirilmiştir.

Ev, uzun bir süre sonra Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Türk İnkılap Enstitüsü Müdürü Prof.Enver Ziya KARAL ve eşi öğretmen Fatma Karal tarafından müze olarak bugünkü haliyle düzenlenmiş ve 10.kasım.1953 günü törenle ziyarete açılmıştır.

Bina o günden beri, depreme kadar, normal bakım dışında esaslı bir onarım görmemiştir. Son olarak 4.8.1975'de, Kültür Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, İstanbul Rölöve ve Anıtlar şubesi Müdürü Yüksek Mimar Hüsrev Tayla, Evin çok ayrıntılı bir rölövesini yapmış ve bu başarılı rölöve, heyetin deprem sonrası çalışmalarında yararlanılan önemli bir kaynak olmuştur.

3. BÖLÜM

YAPININ TANIMI

Atatürk Evi, bir zemin, iki üst kat olmak üzere üç katlı bir yapıdır (Resim 23).

3.1- ZEMİN KAT :

Mimari Program : 13.58x8.27=112.30 m² bir alanda kurulu zemin katta, caddeden ve bahçeden girilen bir sofa (3.74x5.10m) ve bu hacme bağlı kiler (4.02x3.71m) hizmetçi odası (4.00x3.70m) mutfak (4.03x1.62m) ve merdiven kovası bulunmaktadır.

Kat yüksekliği 2.09 m.dir.

Bu kattan birinci kata bahçe yönünde bulunan merdivenle çıkılmaktadır. Zemin katın, diğer Türk evlerinde olduğu gibi servis işlevleri gördüğü anlaşılmaktadır.

Taşıyıcı Sistem: (-0.50m) kotundaki zemin katın dış duvarları 0.70-0.78 kalınlıkta kârgir yığma, iç duvarları ise, yukarıdakilerin izdüşümünde ahşap karkas bağdadi olarak inşa edilmiştir.

3.2- BİRİNCİ KAT :

Mimari Program : Aynı geometrik boyutlardaki bu kata bahçe yönünden de girilebilmektedir. Planın orta aksında devrinin ve yöresinin karakteristiklerini yansıtan bir orta-sofa (3.88x6.60m) yer almaktadır. Bunun bir yanında yatak odası (4.44x4.15m) ve mutfak (4.44x2.15m) diğer yanında ise misafir odası (4.45x4.16m), sandık odası (2.07x2.18m) ve merdiven kovası bulunmaktadır.

Merdiven sahanlığında ise bir helâ yer almaktadır.

Kat yüksekliği (temiz) 3.42 dir.

Taşıyıcı Sistem : (1.67 m) kotundaki bu katın duvarları ahşap karkas bağıdadı olup zemin kattaki kârgir beden duvarlarının dış yüzüne oturmaktadır. Duvarlar çıtalar üzerine yapılan sıvalarla içte ve dışta (0.20m) kalınlıkta inşa edilmiştir. Döşeme (0.18m) kalınlıkta ahşap kirişleme ile teşkil edilmiş olup tahta ile kaplıdır. Bugün tahta üzerine Linolyum çakılmış durumdadır.

3.3- İKİNCİ KAT :

Mimari Program : Birinci kattaki sofanın tamı üzerinde yer alan ikinci kat sofasının (3.88x6.60m) bir tarafında cadde cephesine çıkmalı bir yatak odası (4.45x5.25m), kafeslerle korunan üstü açık bir hayat (4.65x2.30m), diğer tarafında ise (deniz yönünde) çalışma odası (4.49x5.25m) ve banyo (4.49x2.20 m) yer almaktadır. Çalışma odası da cadde cephesine çıkmalıdır. Kat yüksekliği (temiz) 3.41 m.dir.

Taşıyıcı Sistem : (5.27) kotundaki bu katın duvarları da ahşap karkas bağıdadı olup içte ve dışta (0.20m) kalınlıktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi orta sofaya göre simetrik odalar 1.15m enindeki konsollarla yola taşımaktadırlar. Bu çıkmalar her iki uçlarında 45° eğimli eli böğründelerle ana dikmelere yük aktarmaktadır. Döşemeler bir alt katta olduğu gibi 0.18 m kalınlıkta ahşap kirişleme ile teşkil edilmiştir.

3.4- ÇATI KONSTRÜKSİYONU :

Çatı, ahşap oturtma sistemli olup alaturka kiremitle kaplıdır. Silme profille teşkil edilmiş (0.40m) eninde bir saçak bina çevresini dolamaktadır.

3.5- MİMARİ ELEMANLAR ve USLUP :

Yapının dış mimarisinde, devrine özgü "toskan" uslubunun etkileri görülmektedir. Nitekim, kat ayrıtları yatay, köşeler

ise dişey silmelerle kaplanmış, araları sıvanmıştır.
Cumbaların üzerindeki alınlar yöreye özgü biçimde düzen-
lenmiştir.

Pencerelerde otantik olmadığı sanılan panjurlar bulunmak-
tadır. İlk yapılışında Türk yapı geleneğine göre kafesle-
rin mevcut olduğu tahmin edilmektedir.

Genel olarak; ev 19.cu asır Türk evi niteliklerini taşıyan
bir mimariye sahiptir.

Not: Yapı tanımındaki boyutlarda, Kültür Bakanlığı, Eski
Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü, İstanbul Rölöve
ve Anıtlar Şubesi Müdürü Sayın Y.Mimar Hüsrev Tayla'
nın Ağustos 1975 rölövelerinden yararlanılmıştır.

4. BÖLÜM

1978 SELANİK DEPREMLERİ

Yunanistan deprem riski haritalarına göre II.ci derece deprem bölgesinde gösterilen Selanik ve civarı; 1978 yılı başından itibaren ufak sarsıntılarla zaman zaman sarsılmıştır.

23.Mayıs.1978'de U.S.Department Geological Survey tarafından merkezi 40.78N - 23.41E olarak saptanan ve M= 5.6 hesaplanan bir deprem olmuştur. Bu deprem Selanik ve civarında bir çok yapısal hasarlara ve insan yaralanmalarına sebep olmuştur. Bu depremden sonra halkın çoğu evlerine dönmemişler ve bir kısımda çadırlarda yaşamağa başlamıştır.

20.Haziran.1978'de Greenwich zamanı ile 20.03.24'de ana deprem hissedilmiştir. Bu depremin U.S. Department Geological Survey tarafından episantr koordinatları 40.82N - 23.15E; ve manyitüdü 6.4 olarak saptanmıştır. Yunanistan resmi makamları bu depremden 49 kişinin öldüğünü, yaklaşık 400 kişinin yaralandığını ve yine yaklaşık olarak 13 bin konutun hasar gördüğünü ilan etmişlerdir.

Bir çöküntü alanı olan Selanikte son vuku bulan deprem ocağı çok sıgındır, ve Türkiye'nin 12.Mayıs.1971 tarihli Burdur depremine genel karakteristikleri bakımından benzetilmektedir.

Depremi genel parametreleri; kayıplar listesi, bölgenin sismik aktivitesi, jeolojik ve tektonik yapısı topluca teknik föy l'de özetlenmiştir. Resim 3-4-5-6-7-8'de episantr civarında oluşan yer hareketleri ve zemin sıvılaşmaları ile ilgili fotoğraflar verilmiştir.

Selanik Depremi özellikle bir kent depremi olması açısından betonarme karkas yapıların davranışını belgeliyen önemli bir depremdir. Genellikle Selanik'teki betonarme karkas yapıların yeterli performansgösterdikleri izlenmiştir. Yunanistan resmi makamlarının ifadelerine göre 85.000 birim konuttan 13.000'ninde hasar tesbit edilmiştir. İçinde tekrar oturulamıyacak tarzda tamamen göçen konut sayısı 400 olarak saptanmıştır. Hasarlar genellikle dolgu duvarlarında oluşan çatlaklar ve sıva dökülmeleri tarzında olduğu tesbit edilmiştir. Yalnız bir tek betonarme karkas yapı tamamen çökmüş (yapının bir kolonunun proje dışı 2.ci ve 3.cü katlarda kesilmesi nedeni ile) ve çok sayıda insanın ölümüne sebep olmuştur (Resim 9).

Selanik'teki yığma yapılardan eski olanlar bu depremde en çok etki gören yapılar olmuştur (Resim 10-11).

Özellikle episanır civarındaki köylerde kırsal konutlar yığma tek katlı veya iki katlı yapılardır. Eu yapıların deprem davranışları Resim 12-13-14 22'de belgelenmiştir.

5. BÖLÜM

DEPREMDE OLUŞAN HASARLARIN RÖLÖVESİ VE YAPININ DAVRANIŞI

Heyet, yapıdaki hasar durumunu dıştan içe ve içerde aşağıdan-yukarıya doğru incelemiştir. Tesbit edilen arıza ve deprem çatlakları fotoğraflarla belgelenmiş yerinde krokilerle saptanmıştır. Daha sonra hasarlar rölöve halinde paftalara işlenerek rapor ekinde sunulmuştur. (Teknik Föy 2,3,4,5,6,7) Tesbitlere göre :

5.1- DIŞ CEPHEDEKİ HASARLAR (Teknik Föy 5,6,7).

Dış cephelerde genellikle tehlikeli hasarlar yoktur. Cephelerde gözlenen hasarlar iki grupta toplanabilir.

a) Zemin kat kargir duvarının 1.ci kat ahşap karkas bağıdadi duvarından sistem farklılığı dolayısı ile silmelerin de ayrışmalar gözlenmiştir. Bu ayrışmaların bir kısmı silmelerin eskiliğinden de oluşmuştur (Resim 25-26-27).

b) Cumbalı cephede, cumbalarda bir kısmı eski olabilecek kılcal sıva çatlakları tesbit edilmiştir (Resim 28-29). Bu çatlaklar cumbaların titreşiminden meydana gelmiştir. Çatlakların hangilerinin depremde oluştuğu kesin olarak saptanamamıştır.

Ayrıca depremle ilgisi olmayan ve eskimeden oluşan cephe arızaları aşağıda genel olarak sıralanmıştır.

- Genel olarak ahşap cephe duvarlarda boya eskimesi
- Yağmur borularında ayrılma (Resim 28-29)
- Ahşap silmelerde (kat ayrıtlarında) yer yer boya dökülmesi, açılma ve ahşap çürümeleri (Resim 28)
- Pancurlarda yer yer eskime ve dönmeler
- Cumbalarda bel verme ve deformasyon

5.2- İÇ HASARLAR

5.2.1- Zemin Kattaki Hasarlar (Teknik Föy 2).

Zemin kat çevre kargir beden duvarlarında hiç bir hasar tesbit edilmiştir. Ancak mutfakta ve rölövelerde gösterilen pencerenin her iki tarafındaki söve doğrultularında kılcal ve önemsiz sıva çatlağı gözlenmiştir. Yine mutfak da ahşap iç duvar ile kargir cephe duvarının birleşiminde kılcal bir ayrışma tesbit edilmiştir.

5.2.2- Birinci Kattaki Hasarlar (Teknik Föy 3).

Birinci katta genellikle önemsiz ve kılcal nitelikte, duvar ayrıtlarında, duvar-döşeme ayrıtlarında, pencere ve kapı boşluklarının köşelerinde kılcal sıva çatlakları ve ayrışmalar gözlenmiştir. Bu hasarların rölöveleri teknik föy 3'de tanımlanmış ve Resim 30-31-32-33-34'de belgelemiştir.

Ancak rölövelerde gösterilen taralı alanda oluşan ve Resim 30-31-34 ile belgelenen hasarda ahşap taşıyıcıda deformasyon gözlenmiştir (Bu bölge için i-vedi önlem önerilmiştir).

Birinci kattaki hasarlar yapının sol bölümünde yoğunlaşmıştır. Sağ bölümde küçük bölmelerde deformasyon farklılıklarından oluşan önemsiz kılcal sıva çatlakları saptanmıştır.

5.2.3- İkinci Kattaki Hasarlar (Teknik Föy 4).

Bu katta da 1 ci kat gibi önemsiz sıva çatlakları ve köşe ayrışmaları saptanmıştır. Bu kata ait hasar tanımları teknik föy 4'de verilmiş ve hasarlar Resim 35-36-37-38 ile belgelenmişlerdir. İkinci kat hasarlarında çatlak genişliklerinin birinci kattakilere oranla daha küçük oldukları tesbit edilmiştir.

Ancak 35 no.lu resim ile belgelenen ve rölövelerde taralı alanla gösterilen bölgedeki kapı lentosu üstündeki çatlaklar ve bir alt kattaki aynı mahalde saptanan taşıyıcı deformasyonu bu katta da gözlenmiştir.

Birinci kattaki hasarlar daha ziyade yapının sol tarafındaki mahallerde toplanmıştır. Bunun nedeni simetrik yapıda çatı yönünden simetrinin sol tarafta bozulmasıdır (üstü açık teras).

5.2.4- Çatı

Ahşap oturtma ve kiremit örtülü çatıda yapılan incelemelerde dikkat çekici hiçbir hasar gözlenmemiştir (Resim 39).

5.3- YAPININ DEPREMDE OLUŞAN HASARLARININ GENEL TANIMLARI ve NEDENLERİ

Yapılan rölöve çalışmaları sonunda tesbit edilen deprem hasarları aşağıda genel tanımlar halinde verilmiş ve hasarların nedenleri özetlemiştir.

5.3.1- CEPHELERDEKİ HASARLAR (ÖNEMSİZ)

- Cumbalı cephedeki kılcal sıva çatlakları (bir kısmı eski). Cumbanın titreşiminden oluşmuştur.
- Kargir zemin kat duvarı ile ahşap karkas bağıdadi duvar birleşim ayrıtlarında gözlenen önemsiz ayrışmalar. Sistem farklılığından oluşmuştur.

5.3.2- İÇ HASARLAR

A- ÖNEMSİZ HASARLAR

- Zemin katta hasar yoktur.
- 1 ci ve 2 ci katlarda duvar birleşim ayrıtlarında, tavan-duvar birleşim ayrıtlarında kapı-pencere köşelerinde önemsiz sıva çatlakları. Ahşap karkasın normal deplasmanı ile oluşmuştur.

B- ÖNEMLİ HASARLAR

- 1 ci ve 2 ci katlarda 1 no.lu mahal ile 2 no.lu mahalleri ayıran duvar üzerindeki kapı boşluğunun lentosu ile tavan arasındaki sıva çatlağı ve ahşap taşıyıcının deformasyonu. Yapıda, bu aksdaki hayat mahallinin getirdiği düzensizlikten oluşmuştur. Önemsiz sıva çatlakları da genellikle bu aks üzerinde toplanmıştır.

5.4- YAPININ GENEL DAVRANIŞI

Depremde yapı taşıyıcı sistemi genel olarak hasar görmemiştir. Yunan resmi makamları deprem sonrası yapıyı gezerek düzenledikleri resmi belgede hasarları "Duvarlarda çatlaklıklar ve umumiyetle en üst katta sıva düşmeleri, Apostolu-Pavlu caddesi cephesinde cumbalarda deformasyonlar" olarak tasvir etmişler ve yapıya "yeşil kart" (hasarsız-oturulabilir) vermişlerdir. (Başkonsolosluk binasına ise "sarı kart", onarımdan sonra oturulabilir belgesi verilmiştir).

Deprem hasarları kılcal veya kalınlığı maksimum 2 mm ye varan sıva çatlakları şeklindedir. Genellikle hasarlar doğal olarak duvar birleşim ayrıtlarında; duvar-döşeme ayrıtlarında, pencere-kapı boşluklarının köşelerinde toplanmıştır.

Deprem hasarlarından yapıda ki simetriyi bozan açık terasın getirdiği düzensizlikten oluşan ve hasar rölöve teknik föylerinde yerleri belirtilen (Teknik Föy 3-4) hasar dışında taşıyıcı sistemde deformasyon oluşumu yoktur. Bu deformasyon oluşumunda tehlikesizdir. Ancak yapının üzerinde Büyük ATATÜRK ün hatırası olması dolayısıyla önemle ve tetizlikle durulmuştur.

Manyitüdü 6,4 olan ve merkezi yapıya 40 km kadar olan bir depremde yaklaşık bir asır yaşındaki yapının gösterdiği performans olumlu ve ilginçtir.

6. BÖLÜM

ONARIM VE TAKVİYE İLKELERİ

Bundan önceki bölümde belirtildiği gibi yaklaşık bir asırlık ATATÜRK EVİ 1978 Selanik Depreminde yapısal açıdan olumlu bir performans göstermiştir. Yapının Türk Ulusu için taşıdığı değer ve önem, onun gelecekte oluşabilecek yeni depremlere ve zamanın olumsuz etkilerine dirençli hale getirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Bu nedenle yapıda onarım ve takviye ile ilgili önlemler üç aşamada programlanmalıdır :

1. Aşama - İvedi ve Geçici Önlemler :

Artçı depremlere karşı yapı taşıyıcı sisteminin en zayıf aksının(depreminde ençok hasar gören aks) rijitleştirilmesi gereklidir. Heyetimizce bu konuda mahallinde ilgililere önerilen önlemler Teknik Föy-8'de verilmiştir.

2. Aşama - Takviye ve Onarım :

Yapıdaki depremin hasarları ve zamanın etkisi ile oluşan arızalar en kısa zamanda onarılmalıdır. Bir uygulama projesine göre gerçekleştirilmesi gerekli takviye ve onarım işleminin ilkeleri aşağıda saptanmıştır.

- Çatlak bölgelerinde ki (özellikle duvar birleşim ayrıtları, kapı ve pencere açıklıklarında) sıvalar tekniğine uygun olarak sökülmeli, taşıyıcı sistem seviyesine kadar inilerek gerekli takviye, rijitleme, bağlantı onarımları yapılmalı ve çıtalanarak uygun sıva onarımları yapılmalıdır.
- Bu işlem, önce dış cephede, sonra iç mahallerde aşağıdan yukarıya doğru gerçekleştirilmelidir.
- (1) ve (2) no.lu mahalleri birbirinden ayıran taşıyıcı ahşap duvardaki deformasyon bu onarım sırasında giderilmeli ve yerinden oynamış ve zayıflamış bağlantı noktaları sağlamlaştırılmalıdır.

- Bu onarım sırasında eskiyen ve çürüyen yatay ve düşey ahşap silmeler, yenileriyle değiştirilmeli, tekniğine uygun olarak taşıyıcı sisteme tesbit edilmelidir.
- Dereler, su iniş boruları ve panjurların onarım ve bakımları yapılmıştır.
- İçte ve dışta boya ve badana işlemleri koruyucu maddelerle takviye edilerek yeniden ve özgün renklerine uygun biçimde yapılmalıdır.
- Bütün bu işlemler ATATÜRK'ün 100'cü doğum yıldönümü olan ve bütün dünyacak kutlanacak 1981 yılına kadar bitirilmelidir.

3. Aşama - Taşıyıcı Sistem Renovasyonu

Taşıyıcı sistem uzun vadede yapıya ömür kazandırılması bakımından :

- Kârgir beden duvarları betonarme hatılla takviye edilmelidir.
- Zemin kattaki iç ve birinci - ikinci katlardaki tüm ahşap karkas duvar ve döşeme taşıyıcı sistemi, rölövesine ve hazırlanması gerekli ayrıntılı uygulama projesine göre çelik taşıyıcı sisteme dönüştürülmelidir.

Bu renovasyon da yapının iç ve dış mimari özellikleri aynen korunmalıdır.

7. BÖLÜM

SONUÇ

1. Yapı depremde yeterli yapısal performansı göstermiştir. Deprem yol açtığı sıva ayrışma ve çatlaklarının taşıyıcı sistem yönünden hiçbir önemi yoktur.
2. Yapının Türk ulusu gözünde taşıdığı önem dolayısı ile heyetimiz artçı depremlere karşı ivedi ve geçici takviye önermiştir. (Teknik Föy 8).
3. Yapı için estetik ve mimari yönden önemli olan sıva çatlaklarının en kısa zamanda onarılması ve rölövelerde belirtilen bölgelerde gösterilen ahşap taşıyıcı deformasyonlarının, bu onarım sırasında, hazırlanacak tekniğine uygun "uygulama projeleri" ile giderilmesi zorunludur. Yapıdaki eskime ve zaman etkisi ile oluşan arızalar da hazırlanacak "uygulama projesinde" gözönünde alınarak, bu onarım sırasında giderilmelidir. Bu çalışmanın (proje ve uygulama) 1981 yılına kadar tamamlanması gereklidir.
4. Diğer taraftan onarım ile ilgili olmamakla beraber heyetimiz, aşağıdaki hususlara da değinmeyi yararlı görmüştür.
 - Günümüz müzecilik anlayışına ve gelişmelerine uygun olarak ATATÜRK EVİ ele alınmalı ve bütün teknik olanaklardan yararlanarak, yeniden düzenlenmelidir.
 - Sunulan eşya, fotoğraf ve benzeri malzeme konularına ve önemine göre tasnif edilmeli, uyumları sağlanmalı; tekniğine uygun olarak aydınlatılmalı, tanıtıcı (yabancı dilde'de) yazılarla teşhir edilmelidir.

- Günümüz audio-vizuel olanaklarından yararlanılarak (slayd-film-ses-müzik) müzenin işlevi kuvvetlendirilmelidir.
 - Müzede Atatürk Literatürünü kapsayan bir arşiv kitaplığı oluşturulmalı, müzeyi tanıtım bror günümüz koşullarına göre yeniden hazırlanmalıdır.
 - İç mimari düzen yukarıda belirtilen anlayışa paralel olarak ele alınmalıdır.
 - Atatürk Evinin yeri ve kapsamının Selanik Turistik Brorlerinde ve haritalarında yer alması için gerekli girişimler yapılmalıdır.
5. ATATÜRK Evini gelecek kuşaklara iletilmek üzere (mrl ve dirençli olmasını sağlamak amacı ile) yapının ahşap taşıyıcı sisteminin, uzun vadede elik taşıyıcı sisteme dönüştürülmesi heyetimizce uygun görülmüştür.

10.8.1978

Köksal ANADOL

Ersin ARILU

Mustafa AKPOLAT

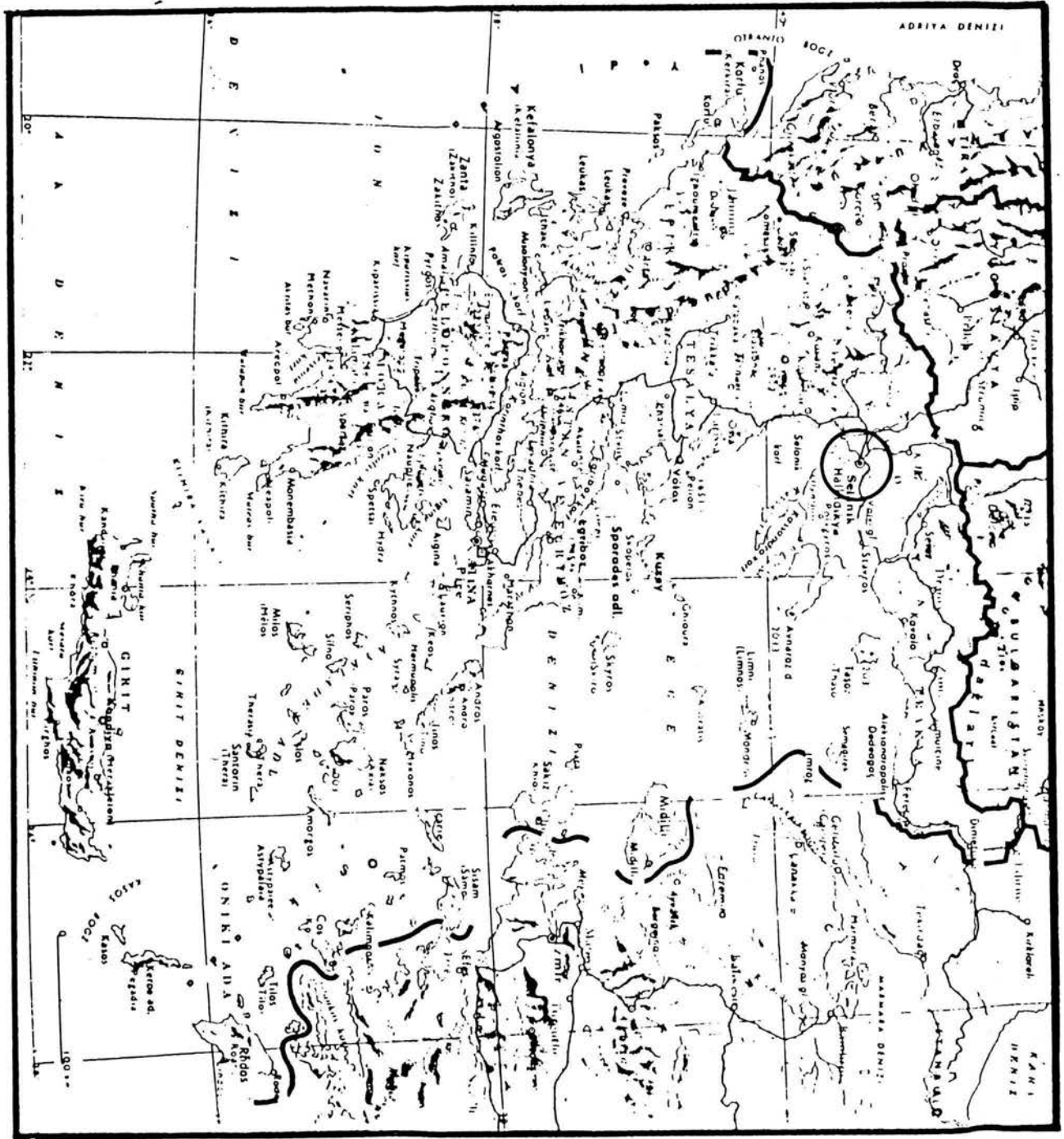
KAYNAK Dizini

- 1) - "Selanik'te ATATÜRK Evi"
Müze tanıtım Broşürü 1973.ANKARA
- 2) ÖNDER, M. "ATATÜRK Evleri ve ATATÜRK Müzeleri"
ANKARA, 1970
- 3) ÖNDER, M. "Selanik'te ATATÜRK Evi"
Türk Etnografya dergisi. Sayı 9 Ank.1967.
- 4) UNAT, F.R. "Selanik'teki ATATÜRK Evi'nin Tarihçesi
hakkında araştırmalar"
VI.Türk Tarih Kongresi ANKARA 1967
- 5) TAYLA, H. "ATATÜRK Evi Rölövesi" 1975 Kültür Bk.Arşivi
- 6) İZDAR, E. "Batı Anadolu'nun Jeoteknik Gelişimi ve Ege
Denizi Çevresine Ait Üniteleri ile Karşılaş-
tırılması,
Ege Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Fa-
kültesi Yayınları No.8, 19

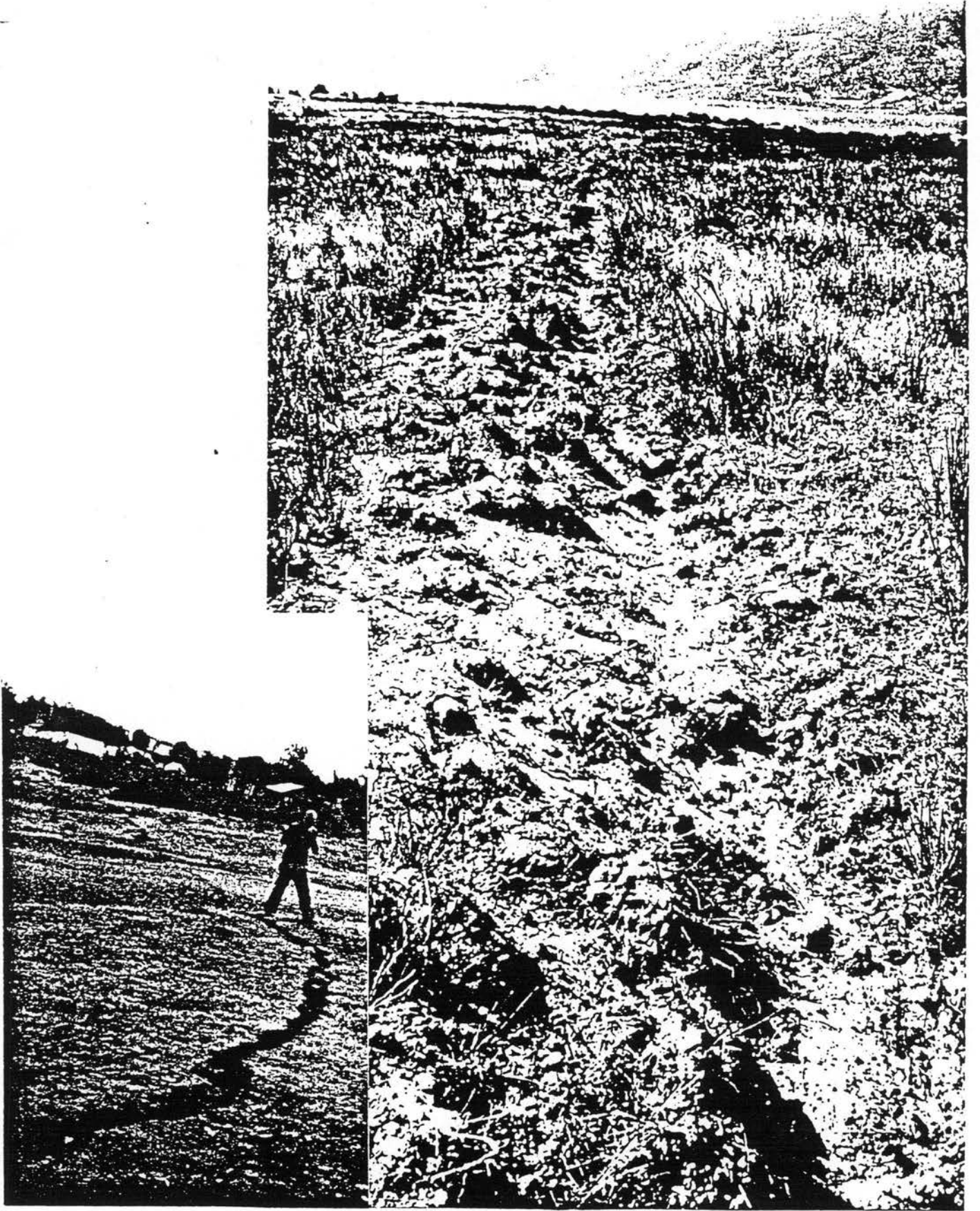
TEŞEKKÜR

Heyetimiz, Selanik ATATÜRK Evi deprem sonrası hasar rölövesinin tesbit çalışmalarında büyük yardımlarını ve ilgilerini gördüğü T.C. Selanik Başkonsolosluğunun tüm değerli mensuplarına, Başkonsolos Sayın Ergül GÖKÇEN'in şahsında teşekkür etmeyi görev bilmektedir. Ayrıca, tesbit çalışmalarında yararlandığımız ve büyük bir titizlikle hazırlanmış rölöveleri dolayısı ile Sayın Hüsrev TAYLA'nın değerli emeğini bu vesile ile anmak isteriz.

E K L E R

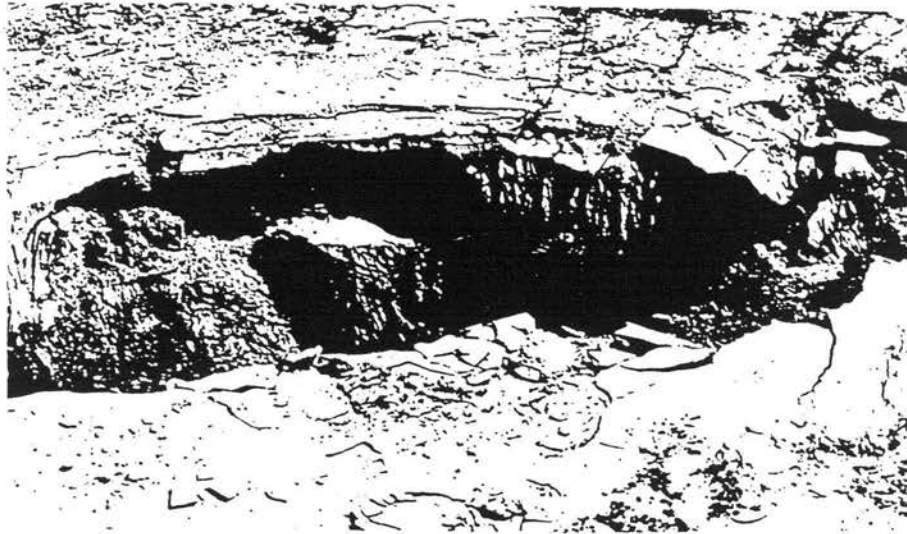
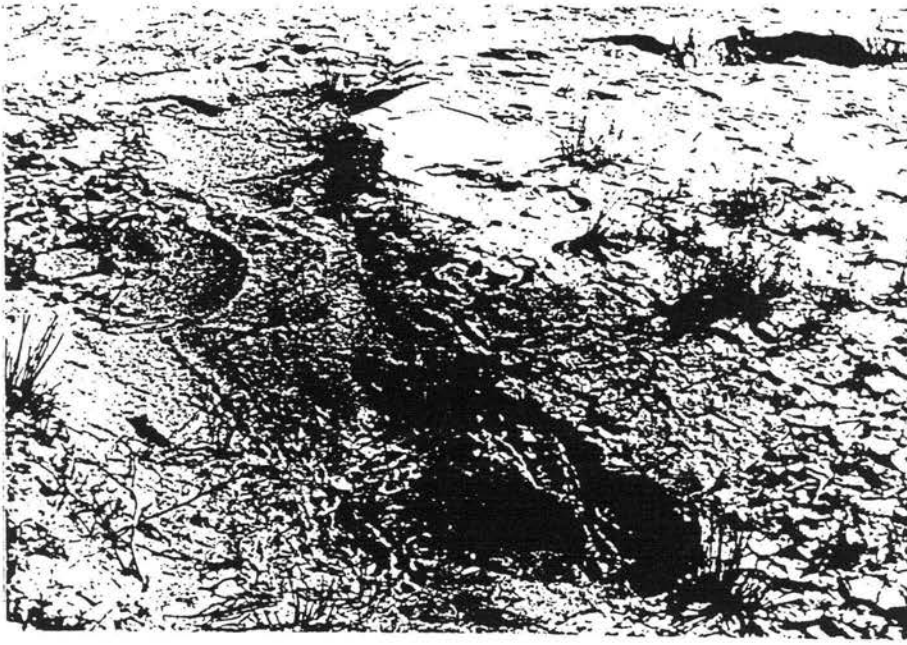
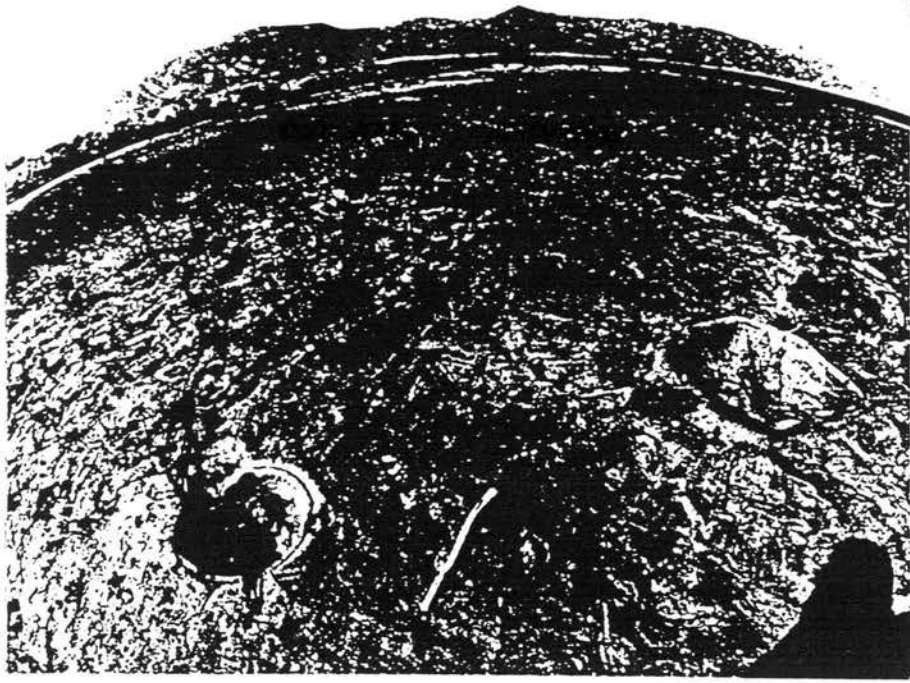
(Resim 1) - Yunanistan - Selanik'in konumu

(Resim 3-4) Selanik Depremi episantr civarında zemin deplasmanları -
Stivos - Votiri Köyleri arası

(Resim 5) - Selanik Depremi - Episantr civarı (Volvi Köyü) zemin deplasmanı ve tansiyon çatlakları

(Resim 6-7) - Selanik Depremi - Volvi gölü yakınlarında zemin sıvılaşmaları

(Resim 8) - Stivos Köyü civarı - Ana çatlak

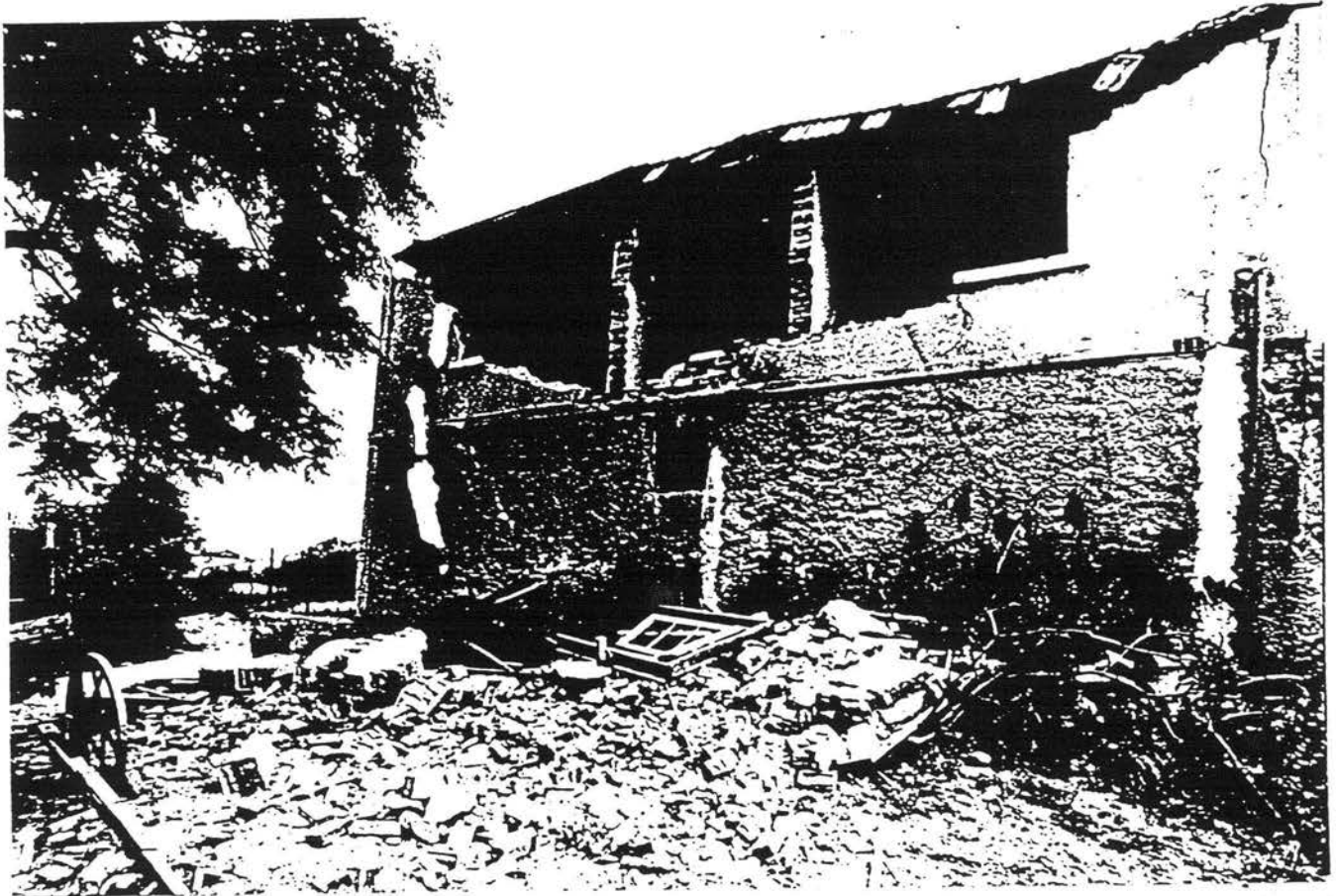
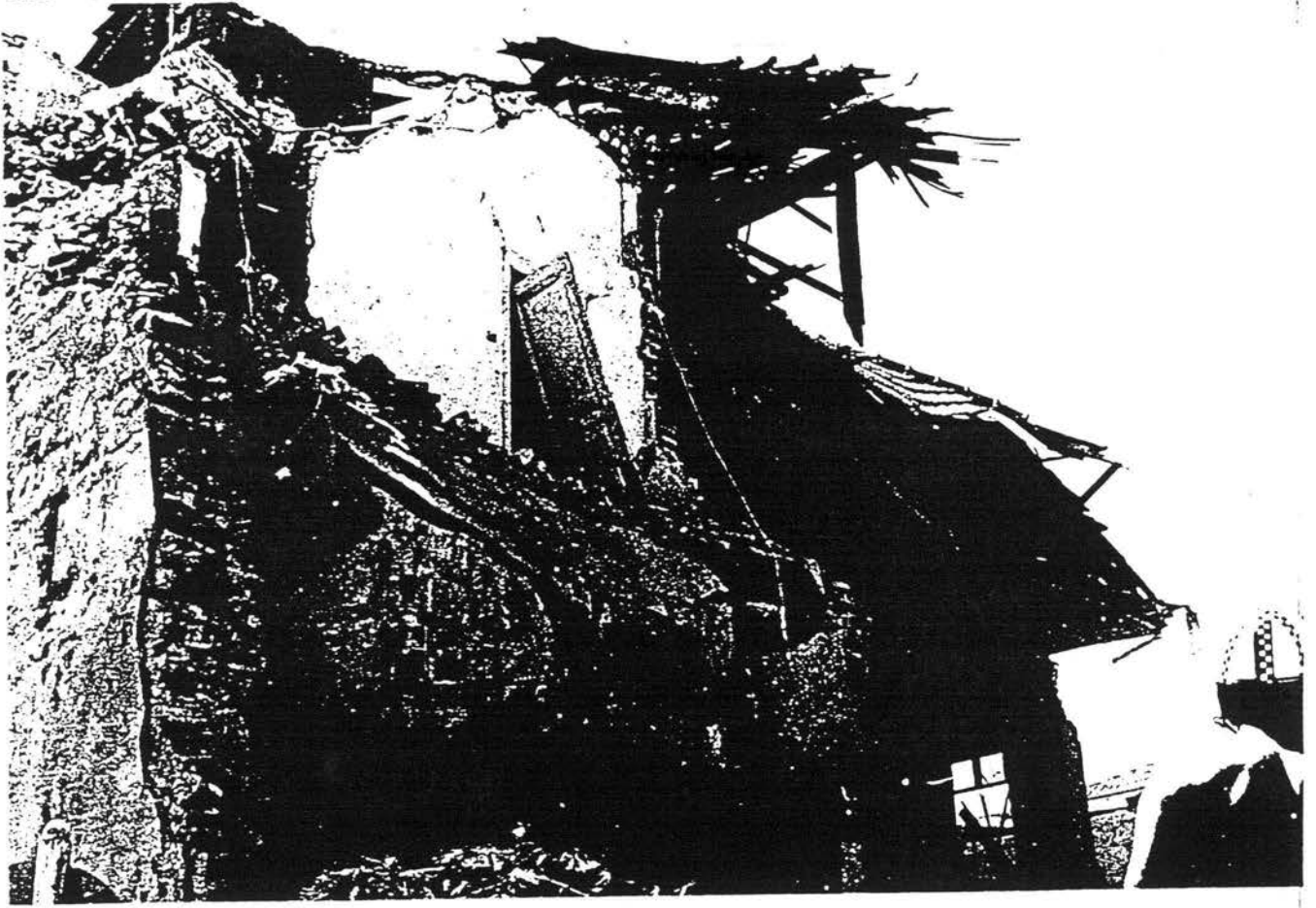

(Resim 9) - Selanik depremindede can kaybına neden olan betonarme - karkas çok katlı yapının deprem sonrası görünüşü

(Resim 10) - Selanik - Hal kompleksi - Deprem Sonrası görünüşü

(Resim 11) - Selanik Aristotetu Meydanı - Deprem sonrası görünüşü

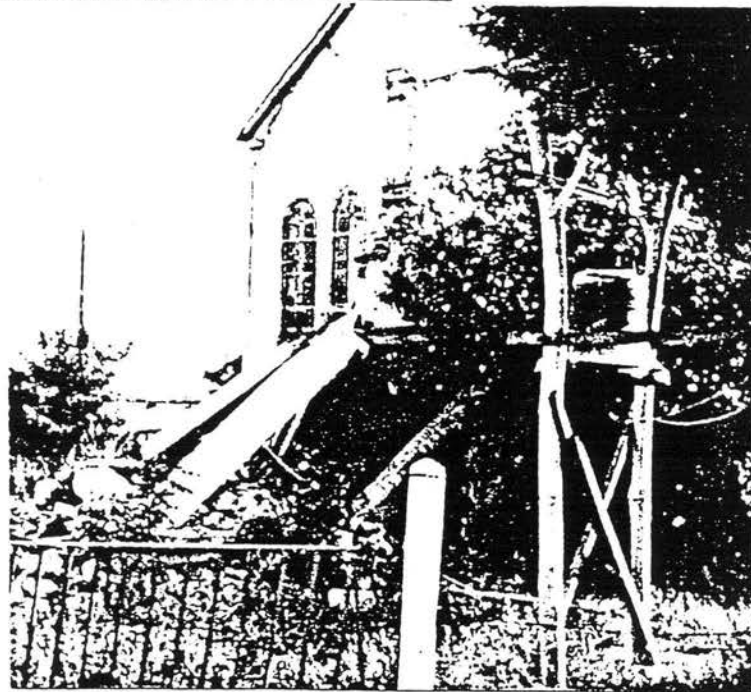
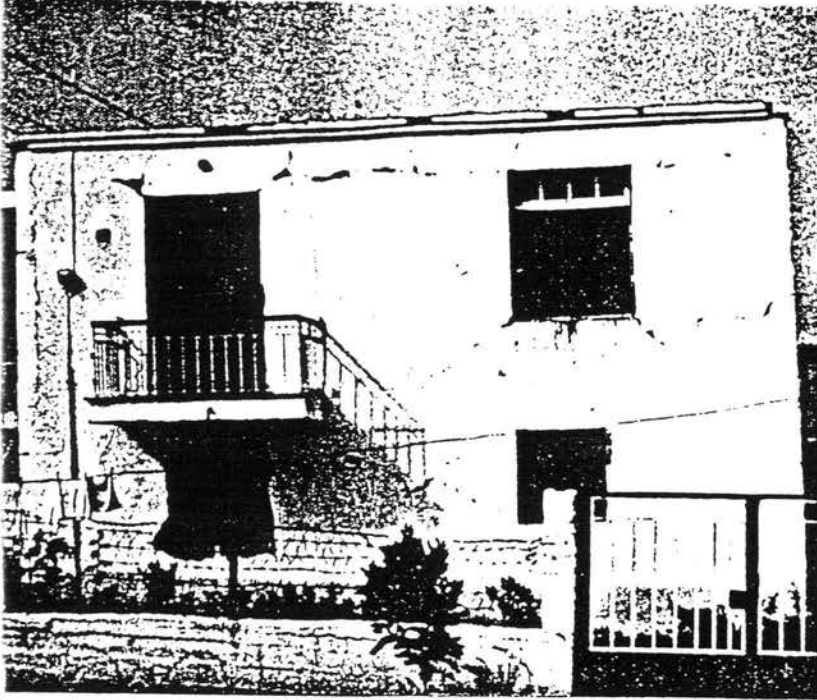

(Resim 12) - Selanik Depremi - Stivos Köyü yığma yapı hasarlarına örnek

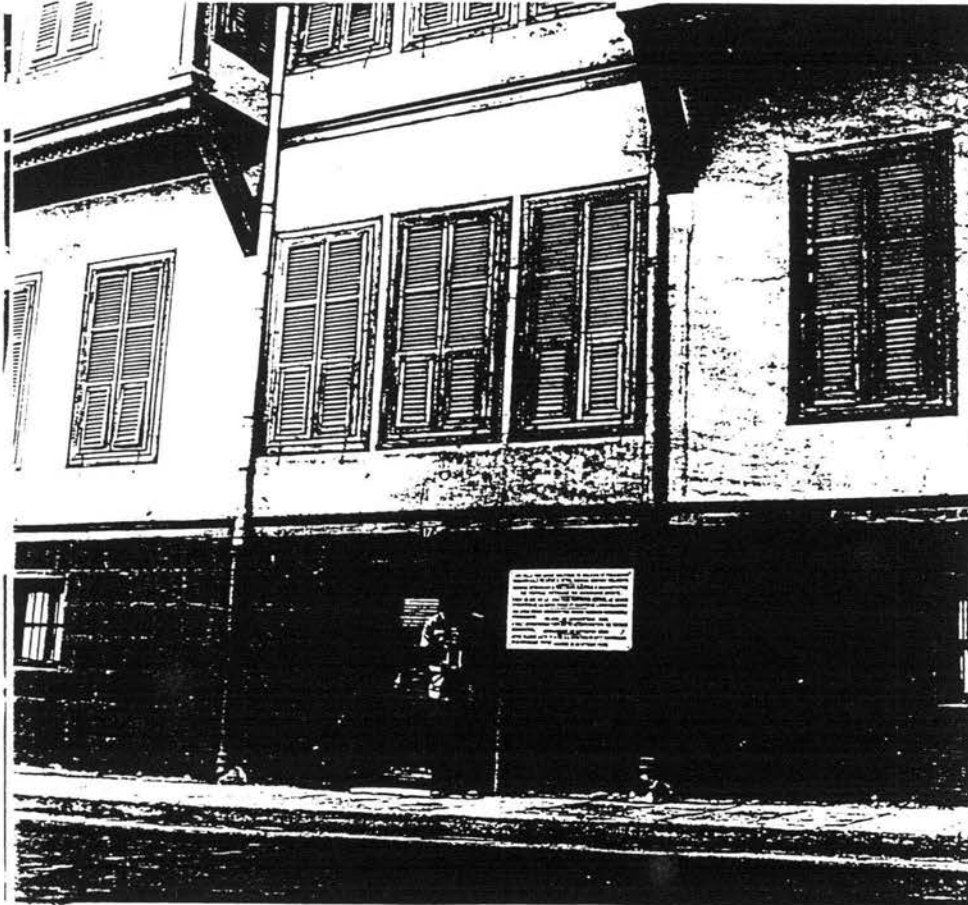
(Resim 13) - Selanik Depremi - Peristeron Köyü - Tuğla yığma yapıda deprem hasarı

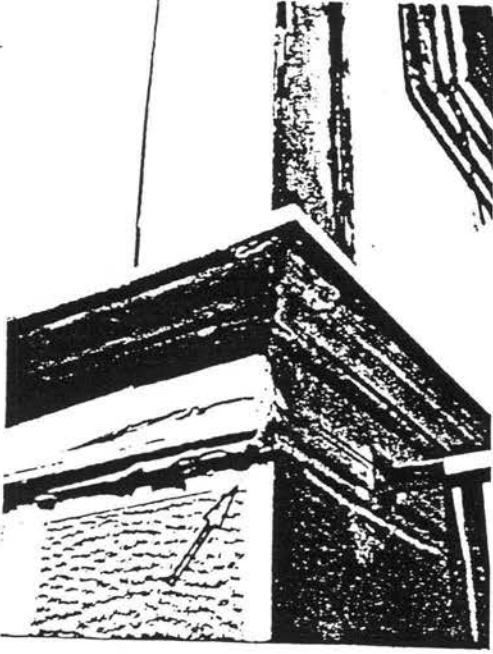
(Resim 14-15-16) - Selanik Depremi - Kırsal Alan deprem hasarları - Stivos köyü

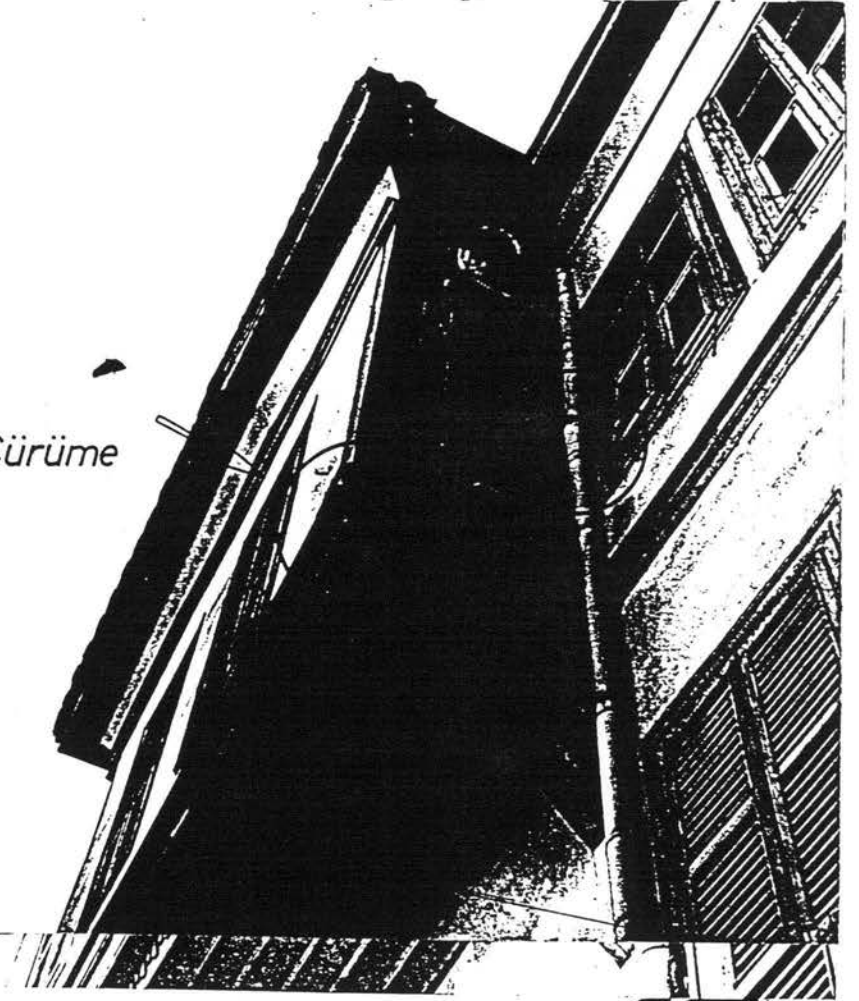
(Resim 17-18-19) - Selanik depremi - Kırsal Alan deprem hasarları

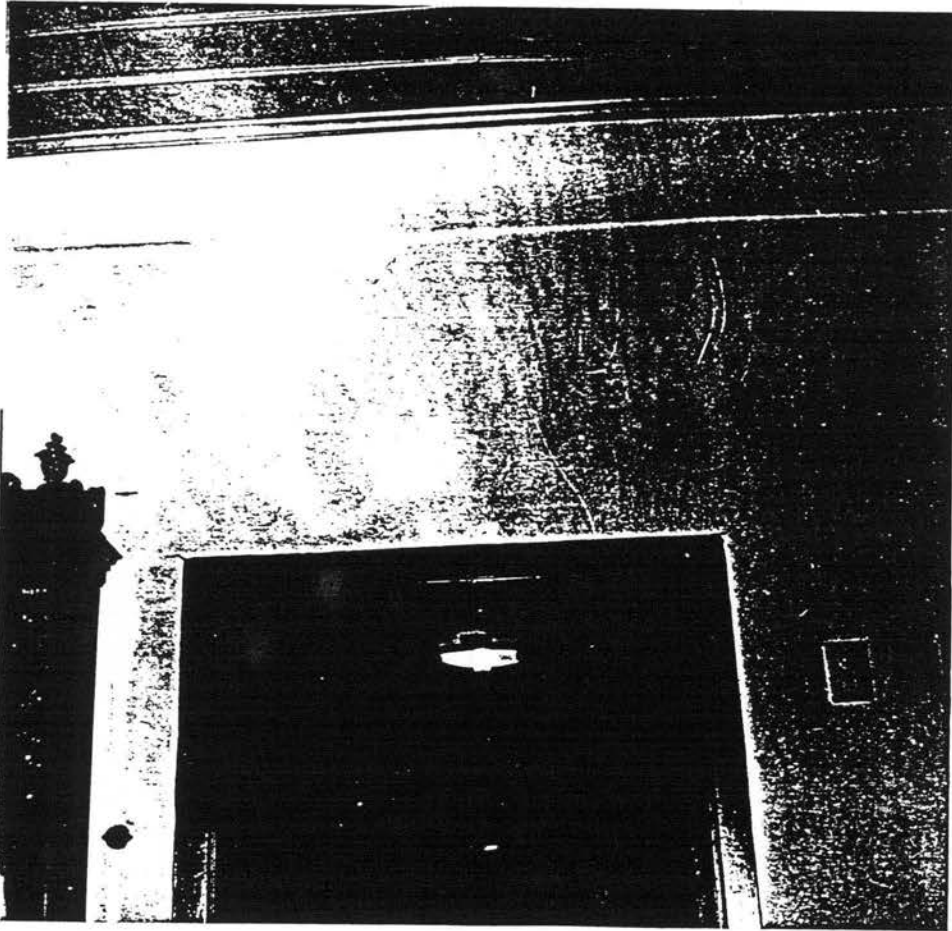
(Resim 25-26) - Atatürk Evi - Deprem Sonrası görünüşler - Yol cephesi
(Sıva çatlakları rölöveleri için hasar paftalarını bakınız)

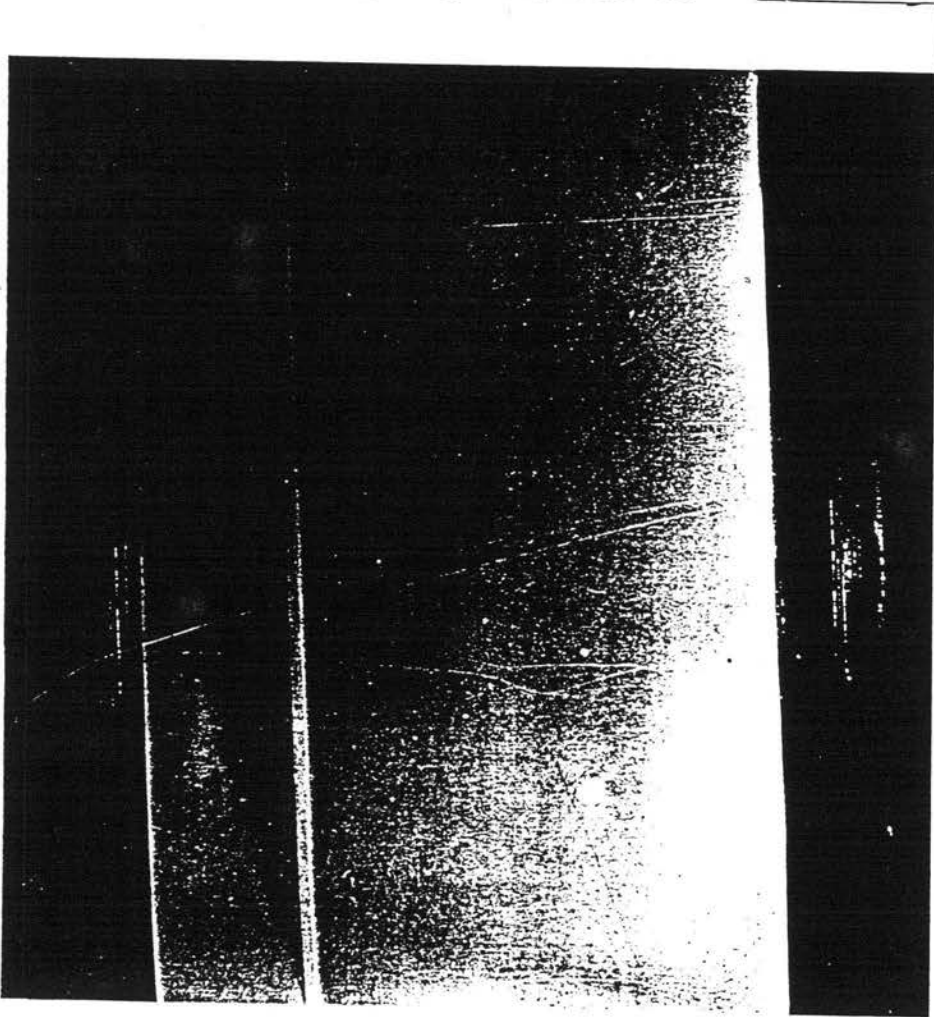
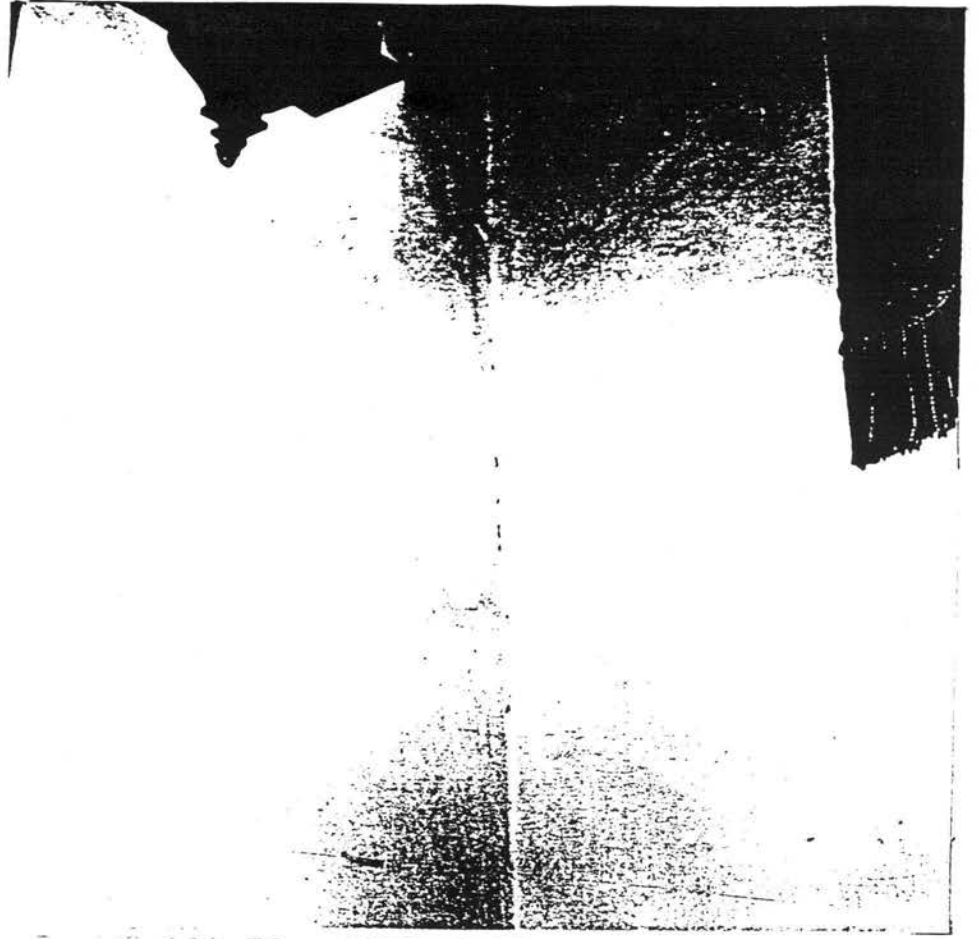
Çürüme

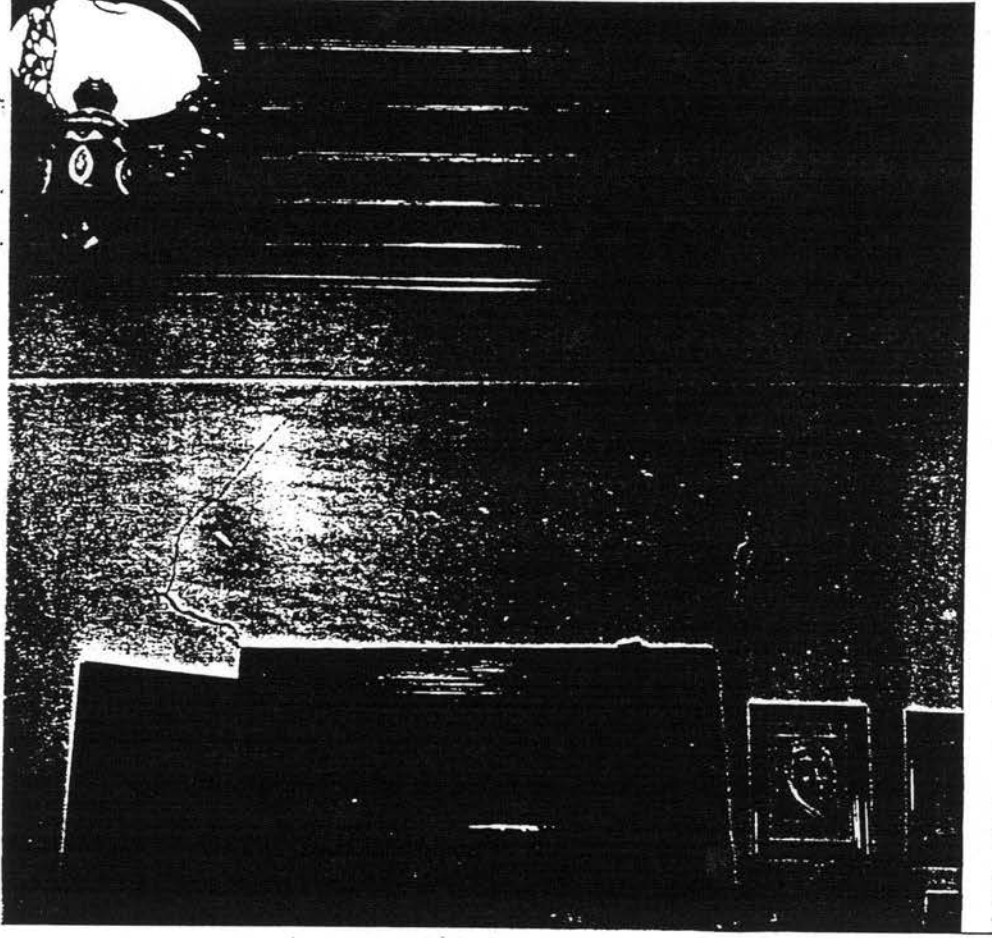
(Resim 27) - Atatürk Evi - Zemin katta-Ahşap Silmede ayrılma
(Resim 28-29) Deprem Sonrası Yol cephesi görünüşleri

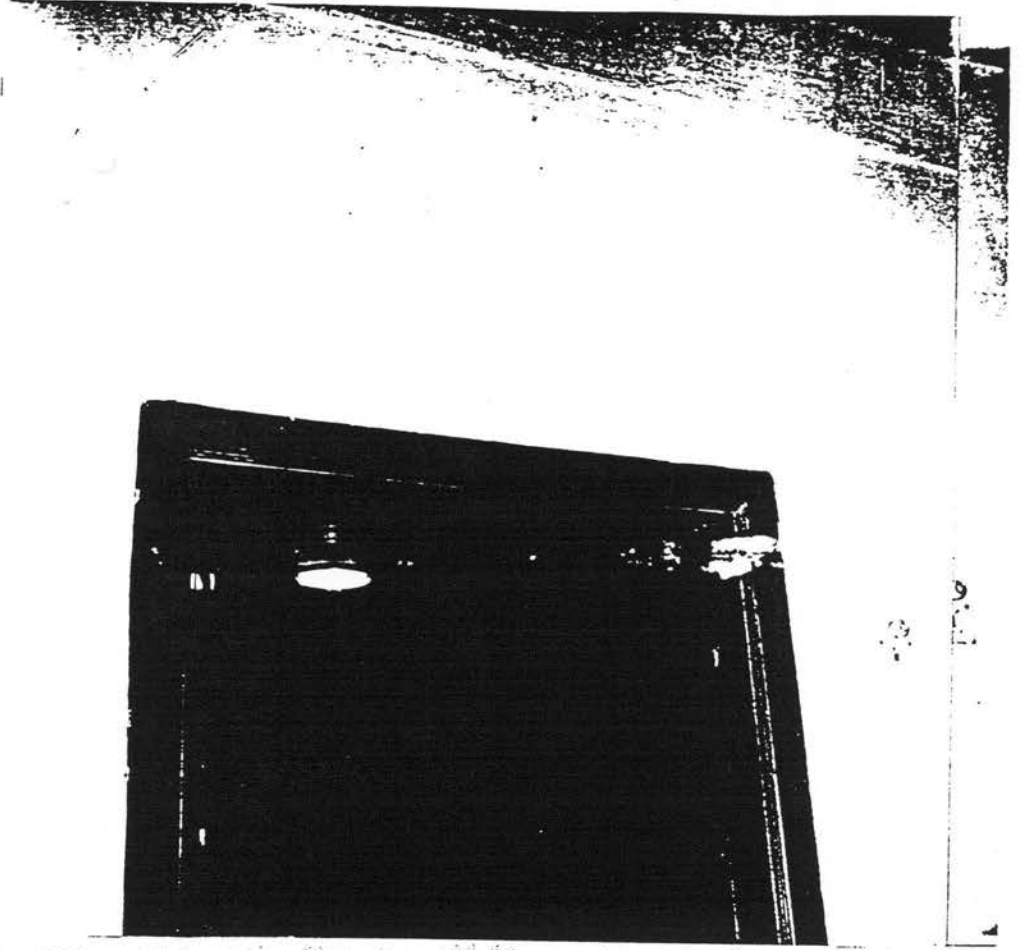
(Resim 30-31) - Birinci kat (2) no.lu sofada kapı köşelerindeki taşıyıcı sistem açısından önemsiz sıva çatlakları

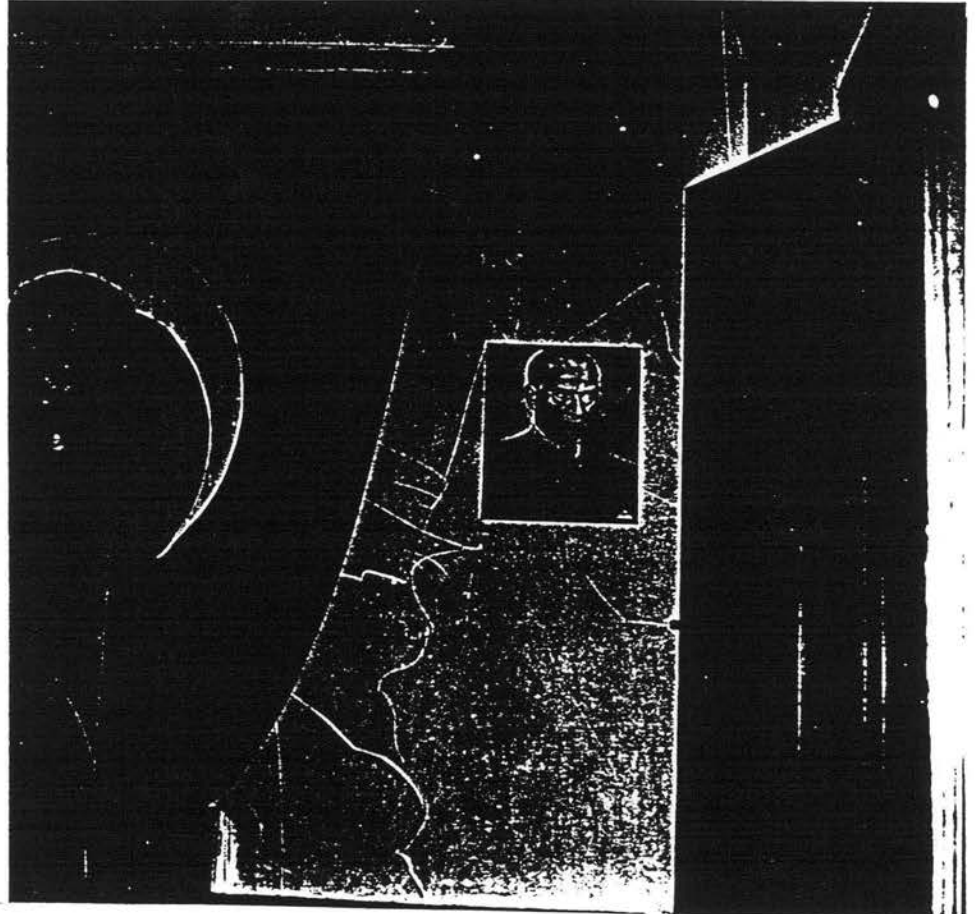
(Resim 32-33) - Birinci kat - (3) no.lu Konuk odasında taşıyıcı sistem yönünden önemsiz sıva çatlakları

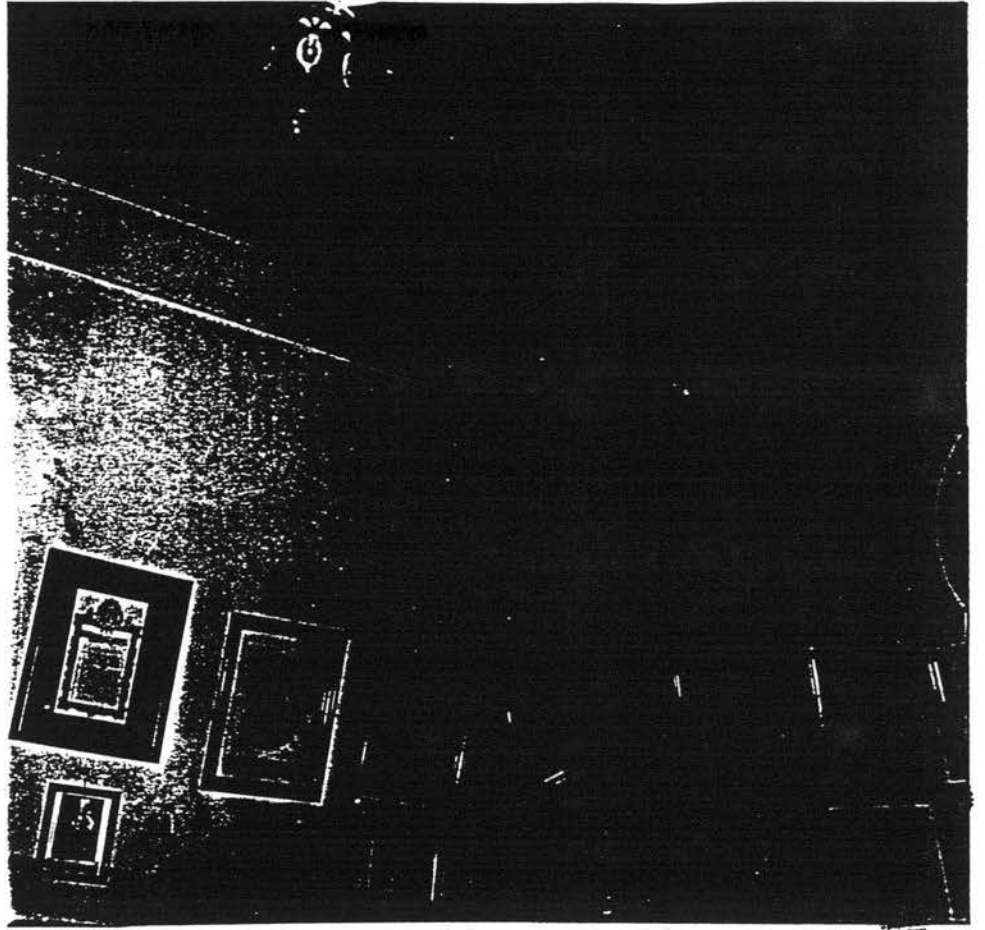
(Resim 34) - Birinci kat - (1) no.lu yatak odası (Zübeyde Hanımın odası) - Kapı üzerinde depremde oluşan sıva ayrışmasının oda içinden görünüşü. Yapıdaki en önemli hasar. Artçı depremler açısından ivedi ve geçici önlemler alınmıştır. (Bakınız Teknik Föy). Ayrışmayı yapıya ankastre edilen elektrik tesisatı tahrik etmiştir.

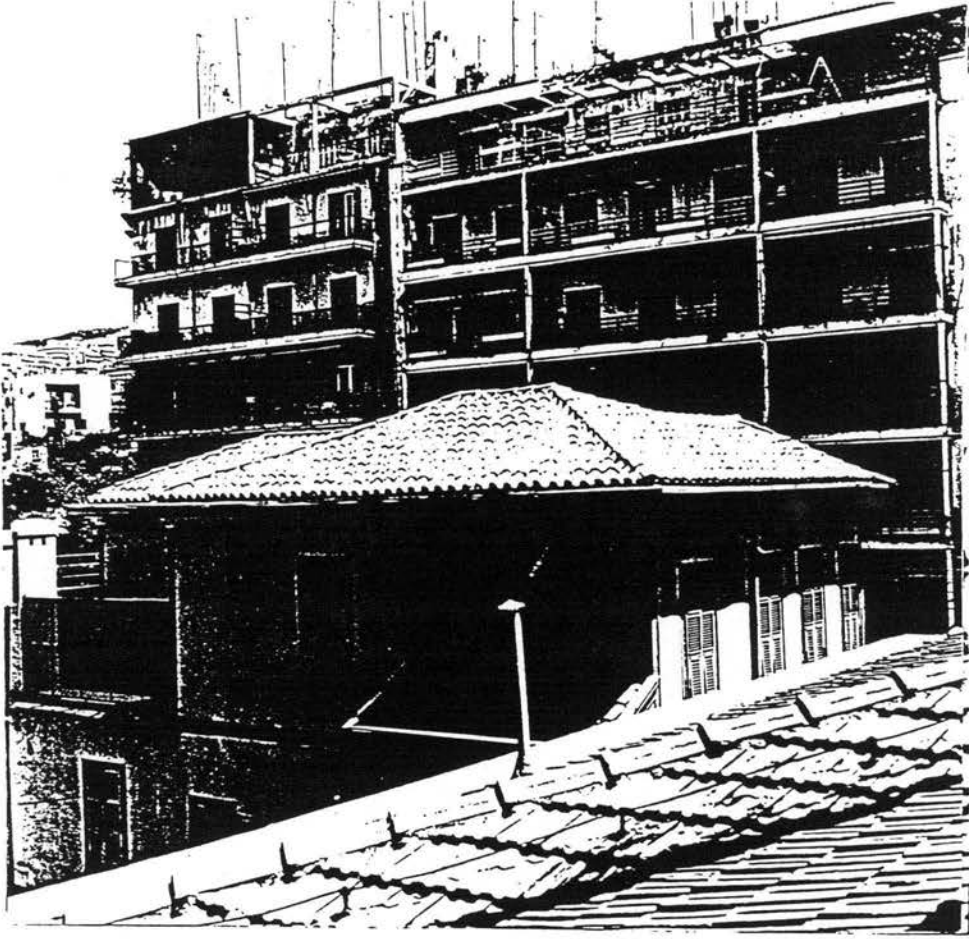
(Resim 35) - İkinci kat (2.no.lu) sofanın (1) no.lu odaya girişi üzerindeki çatlaklar - Bu açıklıktada gerekli ivedi önlemler alınmıştır.

(Resim 36) - İkinci kat (3) no.lu çalışma odasında arka

(Resim 37-38) - İkinci kat (1) no.lu yatak odasında köşe çatlağı ve yakın plandan görünüşü

(Resim 39) - Atatürk Evi Çatı Konstrüksiyonu
Başkonsolosluk çatısından görünüşü

YUNANİSTAN SELANİK

20 HAZİRAN 1978

Zaman (GMT) : 20.03.24

Episantr : 40.82N -23.15E

Odak Derinliği : ~20 km

Manyitüd : 6.4

BÖLGENİN JEOLJİK VE TEKTONİK YAPISI :

Selanik ve çevresinde jeolojik yapı genel olarak trias formasyonu ile temsil edilmektedir.

Bölgedeki tektonik yapı ise karmaşık görümlü olup, Alpin orojenezinden etkilenmiştir.

BÖLGENİN SİSMİK AKTİVİTESİ :

Yıl	Episantr	Manyitüd
1902	40.8N-23.2E	6.5
1905	40.2N-24.2E	7.5
1932	40.5N-23.8E	6.9

İvme : 140 gal.

Enerji : 7×10^{20} Erg.

Hissedilen Alan : 15×10^4 km²

Öncü Depremler :

23.5.1978'de 40.8N-23.4E orijinli ve 5.6 magnitudü bir deprem

Ardçı Depremler :

Ardçı depremler devam etmektedir. 30.7.1978 ($M_{max} = 5.3$)

Yer Hareketleri :

Fay hareketleri, tansiyon çatlakları, kum sıvılaşmaları.

KAYIPLAR LİSTESİ :

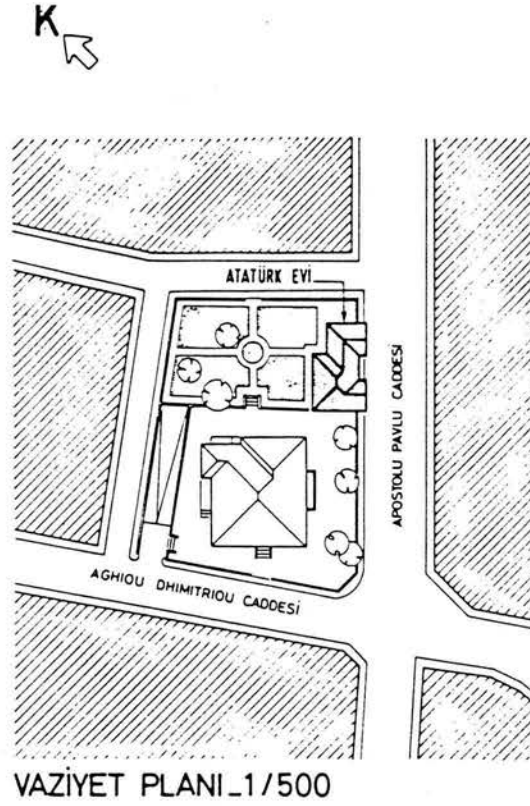
Ölen : 49 kişi

Yaralı : ~400 kişi

Göçen Yapı : ~500 konut

Hasarlı Yapı : ~13.000 konut

Toplam Kayıp (\$) : ~10 Milyar

zemin kat planı

Hasar Rölövesi : Mutfaktaki sıva çatlağından başka çatlağa rastlanmamıştır.

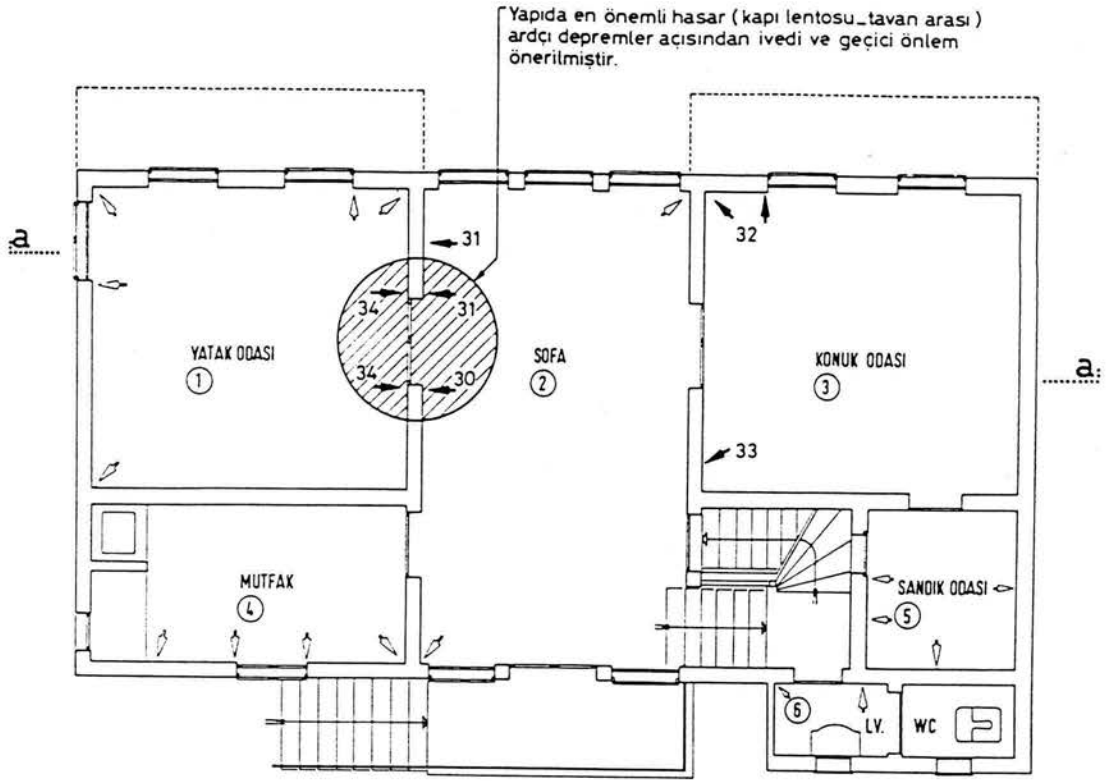
İŞARETLER

◇ Çatlağın yeri

35 → 35 nolu fotoğraf

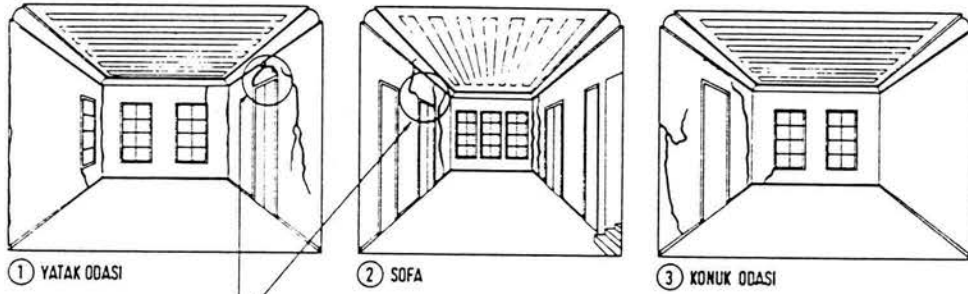
— Çatlak _cizgi_ kalınlığının orijinal çatlak kalınlığıyla ilgisi yoktur

○ Taşıyıcı sistem açısından önemli hasar bölgesi

1. kat planı

Hasar Rölövesi : Çatlaklar genellikle duvar köşe ayrıtları , tavan duvar birleşim ayrıtları ve kapı pencere köşelerinde oluşmuştur. Taşıyıcı sistem açısından 1 nolu mahal ile 2 nolu mahali ayıran kapı üstündekiler hariç önemsizdir.

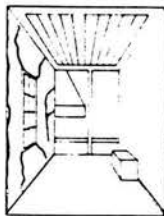

1 YATAK ODASI

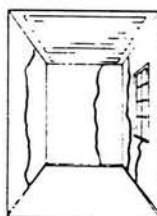
2 SOFA

3 KONUK ODASI

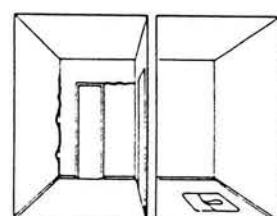
en önemli hasar

4 MUTFAK

5 SANDIK ODASI

6 LAVABO-WC

İŞARETLER

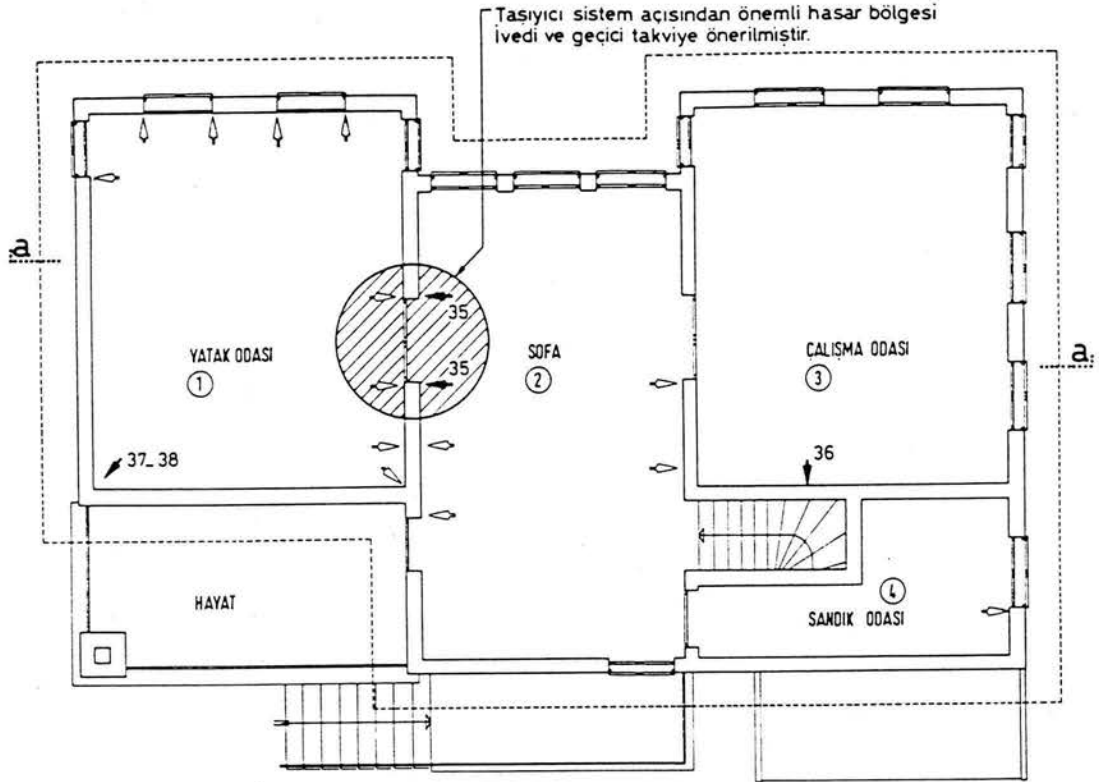
↔ Çatlağın yeri

35

→ 35 nolu fotoğraf

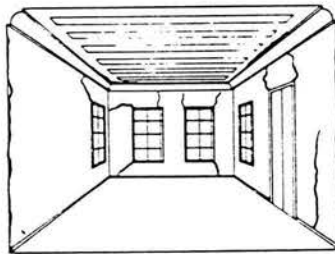
— Çatlak _cizgi_ kalınlığının orijinal çatlak kalınlığıyla ilgisi yoktur

○ Taşıyıcı sistem açısından önemli hasar bölgesi

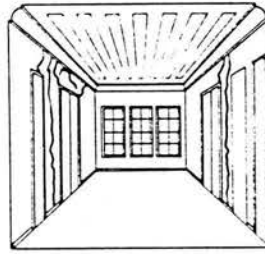

2. kat planı

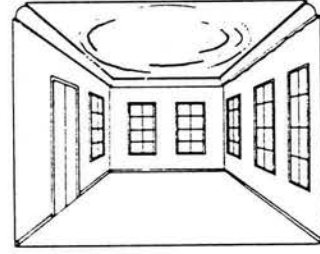
Hasar Rölövesi : Çatlaklar genellikle duvar birleşim ayrıtlarında , duvar tavan birleşim ayrıtlarında , pencere kapı köşelerinde önemsiz siva çatlakları şeklindedir. Taşıyıcı sistem açısından 1 nolu mahal ile 2 nolu mahalı ayıran kapı üstündeki çatlaklar önemli olup ivedi ve geçici önlem önerilmiştir.

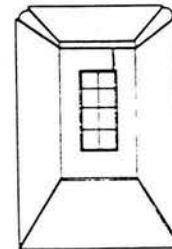
① YATAX ODASI

② SOFA

③ ÇALIŞMA ODASI

④ SANDIK ODASI

İSARETLER

↔ Çatlağın yeri

35 → 35 nolu fotoğraf

— Çatlak - çizgi kalınlığının orijinal çatlak kalınlığıyla ilgisi yoktur

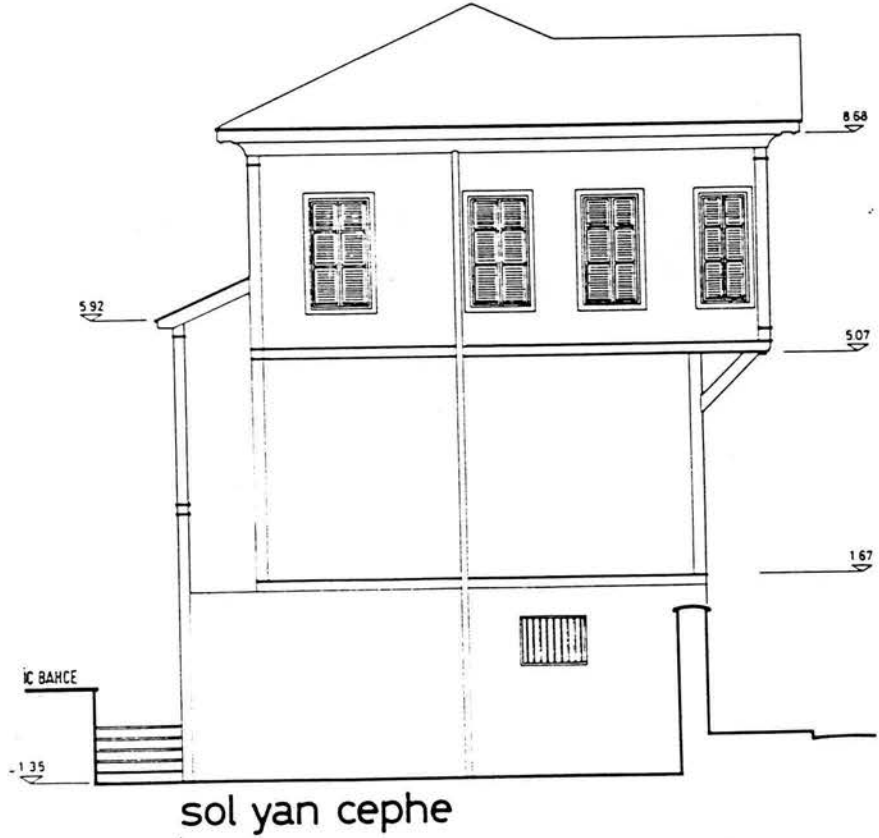
⊙ Taşıyıcı sistem açısından önemli hasar bölgesi

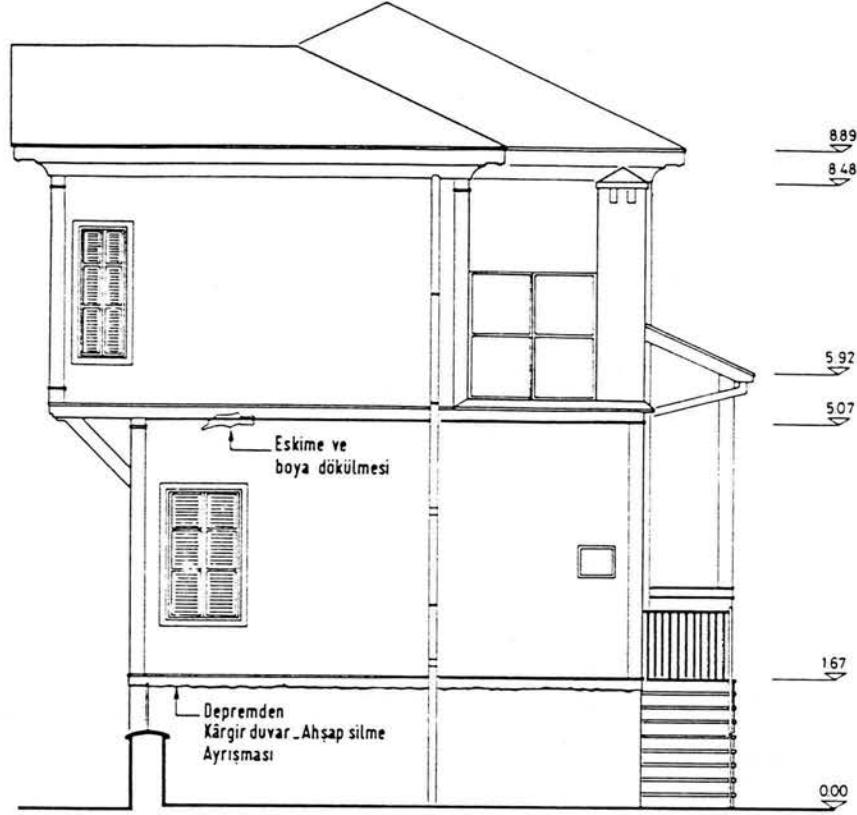
aa kesiti

Hasar Rölövesi : (1. ve 2. kat planı hasar rölövesinden alınmıştır)

ön cephe (APOSTOLU PAVLU CADDESİNDEN)

Hasar Rölövesi : Çatıların çoğu eskiden oluşmuştur. Eski yeni ayrımı yapılamamıştır (Resim 23, 24, 25, 26, 28, 29)

sağ yan cephe

DEPREM HASARLARININ GENEL TANIMI
VE NEDENLERİ

1- CEPHELERDEKİ HASARLAR (önemsiz)

- CUMBALI CEPHEDEKİ SIVA CATLAKLARI (BİR KISMI ESKİ). CUMBANIN TİTRESİ-MİNDEN OLUŞMUŞTUR.
- KARGIR ZEMİN KAT DUYARI İLE AHSAP KARKAS BAĞDADI DUVAR BİRLEŞİM AYRITLARINDA GÖZLENEN ÖNEMSİZ AYRISMALAR. SİSTEM FARKLİLİĞİNDAN OLUŞMUŞTUR.

2- İÇ HASARLAR

A- ÖNEMSİZ HASARLAR

- ZEMİN KAT'DA HASAR YOKTUR.
- 1.ci ve 2.ci KATLARD A DUVAR BİRLEŞİM AYRITLARINDA, TAVAN - DUVAR BİRLEŞİM AYRITLARINDA KAPI-PENCERE KÖSELERİNDE ÖNEMSİZ SIVA CATLAKLARI. AHSAP KARKASIN NORMAL DEPLASHANI İLE OLUŞMUŞTUR.

B- ÖNEMLİ HASARLAR

- 1.ci ve 2.ci KATLARD A 1 no.lu MAHAL İLE 2.no.lu MAHALLERİ AYIRAN DUVAR ÜZERİNDEKİ KAPI BOSLUĞUNUN LENTOSU İLE TAVAN ARASINDAKİ SIVA CATLAGI ve AHSAP TAŞIYICININ DEFORMASYONU. YAPIDA, BU AKSTAKİ HA-YAT MAHALİNİN GETİRDİĞİ DÜZENSİZLİKTEN OLUŞMUŞTUR. ÖNEMSİZ SIVA CATLAKLARI DA GENELLİKLE BU AKS ÜZERİNDE TOPLANMIŞTIR.

ATATÜRK EVİNDE HEYETÇE ÖNERİLEN İVEDİ VE GEÇİCİ ÖNLEMLERE AİT DETAY KROKİSİ

